

Voltive v zadružne svete so končane. Na Gorenjskem so izvolili v nove samoupravne organe približno 1600 najboljših kmetovalcev - zadružnikov. Udeležba volivcev na teh volitvah, ki je dosegla 87 % (v okrajnem povprečju) je zelo dobra. Volivci so s tem dokazali, da imajo v organe, ki so jih izvolili, zaupanje.

Toda sama izvolitev teh svetov, čeprav so volili najboljše ljudi, je šele manifestativni in hkrati najlažji korak. Poslej bo šlo za delo in uveljavljanje teh organov. Kjer zadružni sveti ne bodo našli prave oblike dela, se lotili najvažnejših nalog po izdelanem na-

četu, tam bo grozila nevarnost, da bodo zadružni sveti razočarali volivce, ki od teh upravičeno mnogo pričakujejo.

Delavski sveti v naših podjetjih so nekaj let prebolevali svoje »otroške«

Zadružni sveti

boleznih. Šele zdaj, po tolikih letih so pokazali tisto zrelost in sposobnost, da jim je družba lahko zaupala ključne naloge (delitev dohodka itd.). Upati je, da se bodo zadružni sveti še hitreje osposobili in uveljavili. Pridobljene bo-gate izkušnje delavskega in družbenega upravljanja bodo lahko mnogo koristi-

stile, dasi je samoupravljanje v zadružah dokaj različno; treba je namreč računati s svobodnim, individualnim proizvajalcem.

Zato je danes vprašanje političnih in družbenih organizacij na vasi, pa tudi zadružnikov samih, da nudijo vsestransko pomoč tem samoupravnim organom, zelo aktualno. Predvideni so tudi posebni seminarji za izvoljene člane, ki naj bi pomagali tem svetom najti tiste oblike dela, ki so v določenih krajih in pogojih najprimernejši. Uspehi vsekakor niso odvisni zgolj od izvoljenih svetov, marveč od skupnih naporov.

JESSENSKO DEŽEVJE

Foto: F. Perdan

GILAS GORENJSKE

GLASILLO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETNO XI, ST. 90 — CENA DIN 10.—

KRAJN, 21. NOVEMBRA 1958

S seje Okrajnega ljudskega odbora Kranj

NE KAZNOVANJE AMPAK PREPREČEVANJE

Kontrola nad kolektivnimi in službenimi potovanji v inozemstvo bo treba poostriiti - Prepovedanih pobegov čez mejo je iz leta v leto manj - Največ kaznihih dejanj je zoper čast in dobro ime - Sklep o priključitvi Cerkelj

h Kranju in Gorenje vasi k Škofiji Loka sprejet

Na torkovi 15. skupni seji obeh zborov OLO Kranj so najprej obravnavali delo Tajništva za notranje zadeve in delo Sveta za notranje zadeve in splošno upravo Okrajnega ljudskega odbora, nato pa delo okrajin sodišč in okrajnega senata ter okrajnega in občinskih sodnikov za prekrške.

Predsednik Sveta za notranje zadeve in splošno upravo tovarš Uršič je v svojem referatu podal samo nekaj izvlečkov in dopolnil tev k poročilu Tajništva za notranje zadeve. V uvodu je poučarjeno, da ima služba notranjih zadev pri uveljavljanju socialističnih odnosov v gospodarskem in družbenem dogajanjem poseben pomen.

Njena dejavnost zajema mnoga, za državljane in državo zelo važna področja, ki jih obravnavajo naslednje organizacijske enote v se stavu tajništva: odsek državne varnosti, urad za obmerno službo, potne liste in tujce, odsek za kriminalistične službe, odsek za javn red, varnost prometa in izvrševanje kazni, odsek ljudske milice, referat za civilno zaščito in požarno varstvo, odsek za splošne zadeve in okrajni zapor.

Malobrojnejši promet z Italijo in Avstrijo v glavnem pozitivno vpliva na sproščenost prebivalstva na obeh straneh meje, nima pa največjega političnega vpliva. Večkrat se razširjajo razne alarmante in sovražne vesti o naši ureditvi in razvoju socialističnih odnosov. Pri tem sodelujejo tudi naši državljani. Naši volvalniki tihajo v Italijo predvsem meso, in to na zelo negativne načine.

LOV ZA MOTORJI IN AVTO-MOBILI

Poseben problem so prepovedani prestopki čez državno mejo, ki pa jih je iz leta v leto manj. Do začetka novembra letos so registrirali 96 oseb (v istem razdobju lani 234), ki jim je uspelo pobegniti čez mejo večinoma v Avstrijo, in so imeli stalno bivališče v kranjskem okraju. Od tega je 73 Slovencev, ostali pa drugih jugoslovanskih narodnosti. Vzrok za povege je v precejšnji meri kriva propaganda o lahkom zaslužku v zahodnih državah in cenenuku nakupu motornih vozil. Med njimi so namreč zelo redki, ki so pobegnili zaradi dejansko nizkega zaslužka, saj so to večinoma mlajši ljudje, ki so živelji v skupnem gospodinstvu s starši.

Letos so na Tajništvu za notranje zadeve zabeležili tudi 21 pribegov tujih državljanov, od tega 14

Avtrijcev in 7 Nemcev. Kot vzrok so navajali nezaposlenost (5 oseb), strah pred kaznijo (2 osebi) in nemarnevo prekoračenje državne meje kot turisti (14 oseb). Vsi so bili vrnjeni avstrijskim oziroma nemškim oblastem.

Letos je opaziti izreden porast potovanj na razne specializacije in prakse v inozemstvo. Pri tem ni mogoče mimo dejstva, da je vzrok vedno številnejšim odhodom na delo in tuje države že znana manjka lahkega zaslužka za nakup prevoznih sredstev.

Kar zadeva službena potovanja, se je stanje v primeri s prejšnjimi leti nekoliko izboljšalo. So pa še potovanja, ki niso potrebne. Maršik, kar si naši strokovnjaki hodojijo ogledovali v inozemstvo, bi bilo moč videti tudi doma. Hkrati pa ti strokovnjaki v tujini pridobiljeno znanja ne posredujejo v zadostni meri naši skupnosti. To opazamo predvsem v gostinstvu. Nujno je, da pri odobritvi službenih potovanj delavski sveti in upravni odbori v prihodnje aktivne sodelujejo ter zaostrijo kriterij.

»PRIMANJKLJAJI«

Osnovni problem kriminalistične službe je odkrivanje kaznih dejanj v gospodarstvu. To delo je zelo odgovorno in zahteva veliko strokovnega znanja. Nepremišljeni ukrepi in zaletavost lahko rodijo negativne posledice. V zadnjih letih stremijo za tem, da na nepravilne pojave opozarjajo uprave podjetij in predvsem organe delavskega samoupravljanja. Glavna naloga kriminalistične službe namreč ni pregon ampak preprečevanje kaznihih in škodljivih dejanj.

V gospodarstvu se največ pojavljajo velike in majhne tativne in nedovoljeno trgovanje. Razen tega je opaziti tudi težnja osebnega izkorisčanja s šumarskimi deli. Tativne omogoča predvsem pomankljiva evidence najrazličnejšega materiala. Podjetja drobnih tativ niti ne prijavljajo, ampak storilce sami disciplinsko prega-njajo, pogosto tudi z odpustom iz službe. Ta kazen predstavlja enega najhujših ukrepov za vsakega delovnega človeka.

Tako kot na terenu Center v Kranju volijo te dni volivci nove člane v potrošniške svete tudi drugod po Gorenjskem

BESEDO IMAJO VOLIVCI

Obračun o 813 milijonih

Zbor volivcev, ki je bil v torek zvečer v Sindikalnem domu v Kranju, sodi med prve, ki so jih sklicali občinski ljudski odbori v našem okraju. Zadnji zbori po občinah bodo končani do sredine decembra. Občinski odbori so za te zbrane pripravili razna vprašanja, ki močno zanimajo ljudi. Povod pa predvidevajo tudi poročila oziroma razprave o letošnjih komunalnih delih, o porabi investicijskih sredstev in podobno.

O tem vprašanju so tudi volivci teren Center Kranj živahnno razpravljali na svojem zboru. Predsednik ObLO Franc Puhar je v kratkem poročilu o letošnji komunalni dejavnosti omenil, da je občina namenila komunalnim potrebam približno 813 milijonov dinarjev.

Največ sredstev so letos vložili v gradnjo Zdravstvenega doma, ki bo, kot je dejal tov. Puhar, maia kranjska bolnišnica. Gradbena dela potekajo brez zastoja. Z notranjimi deli bodo nadaljevali tudi pozimi, tako da bo stavba končana nekako poleti 1959. Ena od letošnjih večjih investicij je gradnja šole v Stražišču. Vendar ta objekt ne bo končan do 29. novembra, kot so se nadelali, manjše šele v semestralnih počitnicah.

Tovariš Puhar je govoril tudi o vodovodih, o elektrifikaciji; potrebe so povsod velike. Tudi kra-

jevnim odborom so prispevali nad 10 milijonov za komunalna dela.

Zelo se je razmahlila stanovanjska izgradnja. V gradnji je 84 stanovanj. Nad 40 milijonov je občina prispevala tudi privatnim graditeljem, ki izdaje 112 hiš.

Po njegovem poročilu so volivci zahtevali še podrobnejša pojasnila o nekaterih problemih. Tako so zahtevali, da predsednik pojasni, kakšni so izgledi preskrbe s pitno vodo, kdaj bo dobil Kranj še eno lekarino, kdaj se namerava tovarna Sava preseliti iz mesta itd.?

Med najbolj pereče komunalne probleme v Kranju sodi vodovod. Njegova zmogljivost ne krije več potreb mesta. Pripravljajo pa se, da bi zajeli potok Belco pri Predvoru, ki bi po cevovodu oskrboval Kranj z vodo. Dela se bodo nadaljevala vso zimo.

Kdaj bomo uredili Pungrat, ki je hudo zanemarjen?

Obeta se dokaj ugodno rešitev. Tamkaj bi zgradili nekakšen glasbeni center z Glasbeno šolo in podobnim. Tako bo ta del mesta ohranil svojo zgodovinsko obeležje in se hkrati prilagodil danasnje potrebam Kranja oziroma Gorenjske.

Kakšni so predlogi za komunalno dejavnost v prihodnjem letu?

Predvsem bo treba zagotoviti sredstva za gradnjo šolske televadnice v Stražišču. Naslednja velika investicija je nadaljevanje gradnje, ureditev in oprema Zdravstvenega doma ter preureditev Sindikalnega doma. Največ sredstev pa bomo prihodnje leto namenili gradnji stanovanj na Zlatem polju.

S tem pa investicijski program ni izčrpan. Mislimo bomo morali na centralno pekanico, ki jo Kranj zelo potrebuje. Naslednja velika investicija bo gradnja osemletke na Planini. Predvidena je ureditev Kmetijskega poselista blizu Kranja, ki naj bi olajšalo preskrbo tega močnega potrošnega središča.

Volivci so dajali razne pripombe in predloge, čemu naj bi v prihodnjem letu dajali prednost, kaj je najnovejše od njunega.

Toda to so šele predlogi. O komunalni dejavnosti v prihodnjem letu bodo še spregovorili volivci na ponovnih zborih pozimi.

Volivci terena Center so na zboru izvolili tovarša Balda Bizjaka, predsednika Občinskega odbora SZDL, za novega odbornika, namesto Rudolfa Baldermana, ki zaradi novih službenih dolžnosti ne more opravljati tega posla. Prav tako so na zboru volili člane za šolske odbore in predlagali 15 državljanov v nove potrošniške svete.

K. M.

TE DNI PO SVETU

LJUDJE IN DOGODKI

Sudan - aktualnost tedna

Pogajanja med delegacijama Jugoslavije in Poljske, ki so se začela 30. oktobra v Beogradu, so bila v ponedeljek zaključena. Sklenjena je bila konvencija, ki ureja konzularne stike med obema deželama.

Opazovalci OZN v Libanonu so poslali generalnemu sekretarju OZN svoje peto in verjetno zadnje poročilo, v katerem pravijo, da njihova navzočnost v Libanonu zdaj ni več potrebna. Bejrutski krogi napovedujejo, da bo 200 opazovalcev OZN še ta mesec zapustilo deželo.

V Haagu se je začela v ponedeljek mednarodna konferenca, na kateri se je zbralo okrog 100 delegatov iz 13 evropskih dežel, članic Svetovne federacije bivših borcev, med njimi tudi iz Jugoslavije.

Po podatkih Ministrstva za trgovino v ZDA je znašala ameriška pomoč tujini v minulem finančnem letu 4,7 milijarde dolarjev, se pravi, da se je v primerjavi z letom 1957 povečala za 7 %. Tu so všetki tudi kratkoročni in dolgoročni krediti tujim deželam.

Jugoslovanski veleposlanik v ZDA Marko Nikolic je bil v ponedeljek pri ameriškem zunanjem ministru Dullesu. Govorila sta o vprašanjih, ki so važna za obe deželi.

V El Atlu, kjer je poveljstvo jugoslovanskega odreda, in v nekaterih taboriščih njegovih enot, so v torek proslavili drugo obletnico odreda v sestavu varnostnih sil OZN na Sinaju. Proslave so se udeležili tudi načelnik štaba varnostnih sil OZN Rickey in drugi visoki oficirji tujih vojaških enot.

Francosko notranje ministrstvo je objavilo, da je bilo minuli teden v Franciji ubitih 8 Alžircev in prav toliko ranjenih. Bili so baje »žrtve obračuna« med Alžirci samimi. Poročilo pravi dalje, da so aretirali 115 pripadnikov alžirskega osvobodilnega gibanja.

Spanška policija je v torek aretirala tri mlajše odvetnike v Barceloni, ker so našli pri njih, kakor trdijo, socialistično propagando literaturo. V raznih krajih Španije zdaj zapirajo člane ilegalne socialistične stranke.

ZDA so objavile vsebino note, ki so jo pred nekaj dnevi poslale v Moskvo in v kateri so protestirale proti sovjetskim napadom na ameriška letala nad mednarodnimi vodami, in sicer nad Baltskim in Japonskim morjem 7. novembra.

Britanske čete so začele v sredo obsežne operacije proti EOKA v zahodnem delu Cipra. V Pafosu in osmih bližnjih vaseh so odredili izjemne policijske ukrepe za nedoločen čas in aretirali več ljudi.

Med proslavo Dneva neodvisnosti v Rabatu (Maroko) se je v sredo zgodilo pet incidentov, v katerih so bili ubiti trije ljudje, 58 pa je bilo ranjenih. Do incidentov je prišlo tudi po drugih krajih.

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR / DIREKTOR IN ODGOVORNİ UREDNIK SLAVKO BEZNİK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 397 — UPRAVE ST. 475 — TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRAJU 607-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJIKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESECNA NAROČNINA 50 DINARJEV

Novica o vojaškem udaru v Sudanu je bila neprizakovana, vendar ne povsem presenetljiva. V zadnjih dveh tednih je v tej severnofaški deželi ob naračajočih notranjih in zunanjih težavah očito prihalo do pregrupacije političnih sil, skratka, »nekaj« je viselo v zraku, kar je napovedovalo take ali drugačne spremembe.

Sudan je samostojna država kmaj tri leta. Skoraj tako velika je, kakor Indija, torej enaškrat večja kakor Jugoslavija. Preblivalcev ima čez 10 milijonov, polovico manj kakor naša država. Tuk pred koncem preteklega stoletja je postal ta kos Afrike britanska kolonija. Od tedaj je bil Sudan angloegiptovski kondominij s tuji generalnim guvernerjem kot vrhovnim izvajalcem oblasti. Sele malo pred zadnjim vojno so Britanci začeli popuščati in polagoma odpirati Sudancem vstop v javno upravo. Po vojni so si domačini pridobili pravico sodelovanja v upravnih svetih in v nekakšni skupščini. Egipt se je tedaj pod Farukovim vodstvom skušal oddoliti od kondominija, toda s tem v zvezi je prosluli vladar imel svoje načrte s Sudanom. Leta 1951 se je nenadoma oklical za kraja Egipta in Sudana, a vse je ostalo le klovnska poteza ledanjega korumpiranega egiptovskega dvora. V glavnem sudanskem mestu, v Kar-

tumu, se Britanci niti malo niso zmenili za Farukove manevre. Sele padec monarhije v Egiptu in razvoj te republike je prinesel tudi spremembe za Sudan. Pred 5 leti je sporazum med republiko Egiptom in Veliko Britanijo priznal Sudanu pravico do neodvisnosti. Po plebiscitu, ki je odločil, da bo Sudan v prihodnosti samostojna država celota in ne združena z Egiptom, je bila razglašena sudanska republika.

Že pri tem plebiscitu se je pokazalo, da tu ne bo šlo vse gladko. Med ljudstvom, zlasti v zgornjem delu države, je bilo dosti pristašev najtejnje povezanosti s sosednjim Egiptom, tako, da je separatistična smer le s težavo odnesla zmago. Tudi v nadaljevanju političnega življenja nove države je to nasprotno izvralo težave na zunaj in na znotraj. Izrazile so se predvsem v raznih spornih vprašanjih s sosednjim Egiptom. Tu je šlo v glavnem za vprašanje Nilovih voda. Za Egipt je Nil življenje in povsem jasno je, da si je Egipt prizadel ustvariti s Sudandom kar najbolj prijateljske odnose, da bi si zavaroval svoj življenjski interes — to se pravi, vodo iz Nila, ki bi mu jo lahko kralil sovražno razpoloženi Sudan.

K temu so se pridružile še gospodarske težave. Velika Britanija je tej svoji koloniji menila vlogo

preskrbovalca britanskih tekstilnih tovarn z bombažem, vse drugo pa je v Sudanu zanemarila. Zadnja leta na svetovnem tržišču ni bilo posebnega povpraševanja po bombažu in tako so se v sudanskih skladisih večale zaloge, v državnih blagajnah pa zmanjševala devizna sredstva, od katerih je Sudan dejansko živel.

Notranjo krizo v Sudanu je verjetno v zadnjem času — posredno — zaostriila gradnja jezu na Nilu pri Asuanu, potem ko je egyptovska vlada zanj dobila posojilo v Sovjetski zvezzi. Ob tej priložnosti se je v sudanskem javnem življenju ostreje začelo kazati nezadovoljstvo množic, ki so videle v blokovsko usmerjeni politiki vladnih krogov glavnih vir vseh težav, hkrati pa je rastla tudi zahteva po spremembah političnih in gospodarskih odnosov s sosednjim Egiptom in z drugimi arabskimi deželami. Kaže, da je bil pritisek teh zahtev tako močan, da so bili vladni krogi prisiljeni popuščati. Verjetno pa je to popuščanje priložno prepozno, kajti vojaški udar pod vodstvom maršala Abuda je napravil konec vladni krizi.

Spremembe v Sudanu bodo vsekakor dale nove osnove za odnose na tem delu Afrike.

JELO TURK

kratko, vendar zanimivo

S I. Festivala
»Bratstva in enotnosti«

KRANJSKI MLADINCI V SREMSKI MITROVICI

V torek, 18. novembra zvečer se je vrnilo v Kranj 23 mladičev in mladičk in mladički gimnazije Kranj, ki so na prvem festivalu »Bratstva in enotnosti« v Sremski Mitrovici zastopali Slovenijo. — Mladinci iz Sremske Mitrovice so festival priredili v počasitev 120-letnice njihove gimnazije in so na praznovanju tega jubileja povabili tudi predstavnike iz vseh republik. Na festivalu so kranjski gimnazijci dosegli nekaj zavidsjivih uspehov. Najuspešnejši so bili vsekarok košarkarji — ženska ekipa je delila prvo mesto z ekipo Sremske Mitrovice, medtem ko je moška ekipa zasedla v zelo močni konkurenči drugo mesto — takoj za Sremsko Mitrovico. Zlasti zanimiva je bila zadnja tekma med Sremsko Mitrovico in kranjsko gimnazijo. Naši so proti odličnem domačinom, ki so trenutno tretji v Cpu Srbije, malo pred koncem tekme celo vodili. Vendar so domačini tik pred koncem izenačili in celo zmagali s košem prednosti.

Obdarjeni in žahisti se zaradi zelo močne konkurence niso mogli uveljaviti. Povemo lahko, da je bilo žahovsko moštvo Sremske Mitrovice, kljub temu, da je nasto-

pilo s Cvetkovičem na prvi deski (10. mladičev in državi) samo točko pred Kranjčani.

Na svečani akademiji je željalo največji aplavz mali Mikl Mihevc s svojo harmoniko. TR

TROJE
STROKOVNIH PREDAVANJ
V ENEM DNEVU

Konec preteklega tedna so bila na Jesenicah kar tri strokovna predavanja. Za strokovnjake jeseniške Zelezarne je govoril o novitetih pri varjenju direktor Zavoda za varjenje tov. Stular iz Ljubljane. Isti postulat je predaval istega dne o lepljenju kovin univerzitetni profesor Uran iz Ljubljane, medtem ko je jeseniškim ženam istega dne predaval dr. Zaloškarjeva o abortusu in kontracepciji. Vsa tri predavanja so bila ilustrirana z diapozitivmi in izredno dobro obiskana, čeprav so bila vsa v enem dnevu.

LE REDKI BODO OSTALI BREZ
SMUČI

Občinski ljudski odbor Bled je ob podpori nekaterih društev mladičnih blejske občine omogočil, da si bo lahko nabavila smuči po nizkih cenah. Za ta namen je pripravljal sto tisoč dinarjev. Po dolnjem znanih podatkih se je prijavilo blizu 150 kandidatov, dijakov

in učencev z Bledu, Goriju, Bohinjske Belo, Ribno in Zasipo, ki bodo nekako do sredine decembra dobili smuči po znjeni ceni. Otroci bodo za smuči, ki jih bosta izdelala dva kolarja, plačali le dobro polovico stroškov, ostalo pa bo prispeval občinski ljudski odbor iz sklada za napredek telesne vzgoje.

Nedvomno bo ta akcija omogočila, da se bo zimski šport v letošnji zimi zlasti med mladino še bolj razširil. -jb

POLURNE KONFERENCE LMS
V »ISKRI«

V preteklem tednu so bile mladinske konference po osnovnih organizacijah LMS v tovarni »ISKRI« v Kranju. Volili so nova vodstva organizacij. Izbrali so zlasti take mladične, ki so pri dosedanjem delu pokazali največ zavzetosti. Udeležba na teh konferencah je bila zadovoljiva. Res pa je, da so bile nekatere konference slabo pripravljene. Tudi čas je bil preskočen odmerjen, kajti polurni odmor, ki služi malici, za mladinsko konferenco res ni dovolj. Zato bi bilo potrebno, da se take konference in podobni važni sestanki v prihodnji ne omejujejo na polurni odmor.

Na teh konferencah so bili izvoljeni tudi kandidati za konferenco osrednje mladinske organizacije v tovarni, ki bo predvidoma 7. decembra 1958. -vič

SPORTNI PARK BODO
GRADILI

Med 250 gojenci Dijaškega doma v Kranju je bilo večkrat govorila o potrebi športnega parka. O tem so razpravljali tudi na nedavnem sestanku. Goyenci so obljubili, da bodo s prostovoljnim delom pomagali pri gradnji športnega parka, ki ga nameravajo graditi pred Dijaškim domom. Hkrati so obljubili pomoč tudi pri rušenju pritlične stanovanjske hiše poleg Doma, kjer bodo začeli graditi trinadstropni prizidek; s tem bodo pridobili precej novih prostorov, ki jih Dom zelo potrebuje.

MIŠKO KRANJEC MED KRANJSKIMI DIJAKI

V torek, 18. novembra, je govoril znani slovenski književnik Miško Kranjec kranjskim gimnazijcem o svoji pisateljski poti in jim odgovarjal na nekatera vprašanja. Mladinci so bili s predavanjem zelo zadovoljni. Da je ravnatstvo na gimnaziji v Kranju pripravilo za dijake že več takih zanimivih predavanj, je vsekakor zelo razveseljiva ugotovitev.

naša
kronikaSINDIKALNI OBČNI ZBORI
V JESENISKI ŽELEZARNI
V POLNEM TEKU

Prvemu občnemu zboru, ki ga je priredil sindikalni podobor oddelka tehnične kontrole Železarni Jesenice, so sledili v minulem tednu občni zbori ostalih sindikalnih podoborov. Največ, in to kar trije, so bili v nedeljo. V dvorani Delavskega doma je bil redni občni zbor sindikalnega podoborda martinare, v metalurški šoli pa občni zbor sindikalnega podobora metalurške šole, zvečer pa občni zbor sindikalnega podoborda osrednjih pisarn. Na vseh občnih zborih, ki so bili lepo obiskani, so poročali o dosedanjem delovanju, izvolili so nove odbore ter deležate za letno skupščino in v glavnem pripravili material za decembrsko skupščino sindikalne organizacije Železarni Jesenice.

ŠTUDIJ PROGRAMA ZKJ
V RADOVLJICI

Sindikalne podružnice v Radovljici so se marljivo lotile študiju programa in statuta ZKJ. Med prvimi, ki so pričeli z delom, je sindikalna podružnica učiteljev in profesorjev, ki se je v četrtek, 13. novembra, prvič sestala; na programu je bilo predavanje z naslovom Novi zakon o šolstvu. Tako bodo tudi vse ostale podružnice, ki bodo študirale samostojno, povezale program ZKJ s svojim delovnim področjem.

V torek, 18. t. m. so pričeli s študijem tudi člani ostalih sindikalnih podružnic iz Radovljice.

Material VII. kongresa ZKJ bodo predelovali v desetih temah. Po vsaki temi bo še razgovor, tako da bo v vsakem krajtu skupno dvajset študijskih sestankov.

N. R.

KAMNIŠKI ZADRUŽNIKI BODO
VOLILI

Volitve v zadružne slike bodo v kamniški občini 23. novembra. Ta teden so imeli vse zadružne predvolline zbole, na katerih so zadružniki predlagali kandidate za zadružni svet. Nabiranje novih članov so posebno uspešno izvedle manjše zadružne, tako da so vse presegle število 100 članov, ki jim po novih predpisih zagotavlja obstoj. Samo KZ Moste ni mogla zbrati toliko članov — vas je namreč premajhna — zato se je priključila KZ Komenda. Na volitve se povod živahnemu pripravljajo. Določeno so že volišča, ki bodo po večini na sedežih zadruž, razen v Srednji vasi, kjer bosta za oddaljeni vasi dve volišči.

TUDI V PREDOSLJAH IN NA
TRATI ZADRUŽNI SVETI

Zadružniki na Trati pri Škofji Loki in v Predosljah niso mogli preteklo nedeljo izvoliti svojih zadružnih svetov, kot drugod po Gorenjskem, ker niso imeli zadostnega števila članov. V obeh krajih bodo volitve ponovili v nedeljo, 23. novembra.

V Predosljah, kot poročajo, je te dni zelo živahnio. Poleg 63 članov tamošnje KZ so sedaj pridobili še 46 novih, tako da imajo skupno 114 članov. Za kandidate v njihov zadružni svet so izbrali več mladih zadružnikov ter nekaj marljivih članic.

NOVE GRADNJE V KAMNIKU

V Kamniku hitijo, da še pred zimo spravijo pod streho vrsto hiš, ki jih gradijo zasebni građelji na Meglejerjev hribu in na Zaprica. Na Grabnu so pred kulturnim domom zgradili veliko garažo za 6 kamionov in avtomobil. V smeri proti železniškemu nakladišču naglo raste iz tal novo stanovanjsko in upravno poslopje rudnika Kaolin.

Hkrati razširjajo in urejajo cesto proti tovarni Titan. Ob cesti so dogradili novo tovarniško kolesarnico za shrambo okrog 500 koles. V kolesarnico bo tudi poseben dohod s ceste.

Z.

PISATELJ DR. IVO ŠORLI UMRL
V ponedeljek, 17. novembra, je na Bokalčah pri Ljubljani umrl v 81. letu starosti slovenski pisatelj dr. Ivo Šorli. Pokopali so ga v Kranju, kjer je živel dolgo vrsto let. Na zadnjih poti so ga spremili nekateri predstavniki Društva književnikov LRS.

SODOBNI »JEŽ IN LISICA«

Žene - delavke med ognjiščem in strojem

Anketa 870 žena v Kranju - Vedno več zaposlenih - Vse hujše pomanjkanje vrtcev, menz itd. - Največja skrb za otroke zaposlenih staršev

Ozgoraj navedenih problemov so se pred dnevi pogovorili na občinskem plenumu SZDL v Kranju. Težave postajajo čedalje večje. Zlasti v Kranju, kjer je skoraj polovica žena zaposlenih (45%). Te žene so hudo obremenjene z domaćim delom, kar jih ovira pri delu v ustanovi ali podjetju. Da jih gospodinjstvo ovira pri delu v tovarni, je v nedavno izvedeni anketi povedalo 22% žena, zaposlenih v tovarni Tiskanina v Kranju. Stevilo zaposlenih žena pa stalno narašča.

Da bi se podrobnejše spoznali težave naših žena, so pred kratkim anketirali vse žene, stanojuče na Klancu, Hujah in v Kričevi ulici v Kranju. Na vprašanja je odgovarjalo 870 žena. Od teh je bilo 445 že zaposlenih, 249 (29%) je izjavilo, da sploh ne misljijo na zaposlitev, ker so doma hudo obremenjene z delom, toda 176 (20%) žena je izjavilo, da žele zaposlit-

ve. Seveda le v primeru, če bi bile z drobnimi opravili doma popolnoma ali delno razbremenjen. Kakšne so ovire? Otroci, gospodinjstvo itd. Značilno je, da je od 176 anketiranih žena, ki bi se rade zaposlike, kar 70 polkvalificiranih in 53 kvalificiranih. Se pravi, da imajo vse pogoje za sprejem v dobro plačane službe.

Na plenumu SZDL so bile razprave usmerjene v dve smeri, ki naj bi ženam olajšale delo doma. V prvi vrsti je govorila o varstvu otrok. Stevilo ustanov za varstvo otrok in njihova zmogljivost je v zadnjih letih občutno zmanjšana. Mati nima kam izročiti otroka v času, ko mora v službo. Zato naj bi ustanavljali dnevna zavetišča in podobne oblike zabavišč v naravi. Za to obliko varstva so v Kranju sicer že storjeni prvi koraki. V novem naselju pri Vodovodnem stolpu je v gradnji tudi dnevno zavetišče za otroke. Podobna dnevna zavetišča za otroke namejata zdlati tudi kolektiv tovarne Iskra v svojem naselju. Podobno zavetišče ima v mislih tudi Tiskanina,

Vse to so napram potrebam le kaplje v morje. Zlasti še, ker bo kazalo prej ali sicer sprostiti prostore dosedanjih vrtcev za obvezno predšolsko vzgojo.

Nič manj pomembna ni organizacija družbenega prehrane. Gospodinje so najbolj obremenjene z delom v kuhinji. Zlasti gre za kosilo, glavni opoldanski obrok. Posebno še v tistih družinah, kjer so šolsobvezni otroci in se urniki kosila ne ujemajo z ostalimi članji družine. Tu naj bi prišle v poštev menze, ki bi nudile hrano tudi za dom. V ta namen naj bi izkoristili tudi že obstoječe obratne menze. Že danes se sicer poslužuje opoldanskega obroka v vseh sedmih menzah in 13 gostiščih kakih 1500 oseb. To pa je še zelo malo v primerjavi s številom zaposlenih.

Na plenumu so govorili tudi o šolskih kuhinjah, o vzgojnih domovih, o rejništvi, govorili so o izboljšanju trgovske mreže itd. Največ težav je pri otrocih zaposlenih staršev. Z ustanavljanjem in uveljavljanjem že obstoječih stanovanjskih skupnosti, ki pome-

nijo v našem samoupravnem sistemu nov organzem, se bodo tudi težave zaposlenih žena laže reševali. Zlasti še, ker so danis tudi materialni pogoji. Skrb za otroke in pomoč zaposlenim staršem naj bi bila vsekakor v ospredju.

O vseh teh vprašanjih, ki jih je plenum SZDL nakazal, bo razpravljal še Svet za varstvo otrok, kasneje tudi OBLO.

K. M.

— Mar danes ne boš vzel s seboj nič za branje?
— Nel Danes delam honorarno!

(Iz »Rada«)

Koristna pobuda Posredovalnice za delo v Loki

Pomoč invalidom

Krojaška delavnica, lesna galanterija, knjigoveznica in domači obrt - dejavnosti Zavoda za rehabilitacijo in za poslovanje invalidov in za delo manj zmožnih oseb

— razvili bi domači obrt in jo s tem rešili popolnega propada, invalidom pa bi omogočili zaslužek.

Po obrazložitvi in predračunu bo imel Zavod tele obrate in dejavnosti (ki bi jih ustanovili letos, gospodarsko in organizacijsko utrdili prihodnje leto): lesno galanterijo in knjigoveznico v Skofiji Loki, krojaško delavnico v Zelezničkih, domačo obrt pa v Skofjelskih občini in v obeh dolinah. Vesta teritorij nima knjigoveznice. V Kranju in Ljubljani vsem potrebam naročnikov, posebno knjižnicam in šolam, ne morejo zadostiti. Obrtna delavnica »Žitnik« iz Retečja bo prodala stroje in jim strokovno pomagala. Izdelovali bodo obešalnike, mišolovke, solnice, igrače itd.

Z ustanovitev lesne galerterije ima Skofja Loka, še bolj pa Trata, kjer so na razpolago lesni odpadki in je v neposredni bližini zeležniška postaja, vse možnosti razvoja. Veliko je tudi kvalificiranih invalidnih in nezaposlenih oseb, ki so pričene, in takih, ki kažejo zanimanje za to delo. Obrtna delavnica »Žitnik« iz Retečja bo prodala stroje in jim strokovno voditi obrat, ampak usposobliti za to delo tudi druge ljudi.

Celotna Selška dolina ima en sam socialistični obrat krojaške stroke, pa tudi privaten delavnic, ki so zelo malo, zato cvete lušnjarstvo. Ko je posredovalnica za delo skupno s tržno inšpekcijsko te ljudi pred nedavnom poklicala na odgovor, so vse izrazili željo, da bi radi delali, da pa se nimajo kje zaposlit. Za krojaško delavnico v

Gospodarske organizacije pogosto izražajo željo, da bi jim posredovalnica na prostu delovnem mestu poslala ljudi, ki so dela že nekoliko vajeni. Zavod bo primerjana oblika za to, da se nekvalificirani delavci nekatерim vrstam dela pričuju, razen tega pa po začasno nezaposlenim nudil možnost zasluga. Dal bo spodbudo najrazličnejšim oblastvenim in političnim organom, da bodo začeli ustanavljati servise za zaposlovanje delovne sile, kjer bi opravljali razne uslove delavcem v gospodarstvu. Uslužnostna dejavnost bi se s tem precej izboljšala, hkrati pa tudi pocenila.

Med nezaposlenimi je precej kvalificiranih ali pričenih delovne sile (mizarji, krojači, šivilje, kovači, knjigovezci itd.). To so ljudje raznih starosti, ki v rednem delovnem procesu zaradi omejene delovne sposobnosti ne morejo sodelovati. Večina teh živi v Skofiji in okolici ter v Selški dolini.

Posredovalnica za delo v Loki navaja tele razloge, ki kažejo resno potrebo po ustanovitvi takega zavoda:

- zaposlili bi vso delovno silo, ki zdaj ni zaposlena;
- Zavod bi odpril obrate, ki primanjkujejo ali jih sploh ni ali pa so v rokah privatnikov;
- v teh obratih bi zaposlili invalide in jih po potrebi pričuli za dela, za katera v gospodarstvu delovne sile najbolj primanjkuje;
- ljudi, ki so že od rojstva telesno ali duševno nerazviti, bi po njihovih zmožnostih pričuli raznim poklicem in jim s tem omogočili delo doma;

Novo »Rogovo« žensko kolo bo žreb v pričetku prihodnjega leta namenil enemu izmed tistih, ki bodo imeli dotedaj vplačano vsaj polletno naročino za »Glas Gorenjske«. Ne zamudite pritožnosti! Za naročnike pripravlja uprava »Glas Gorenjske« še vrsto mikavnih nagrad. Razen tega pa, če ste naš naročnik, imate 50% popust pri malih oglaših in ste nezgodno zavarovani. Prav te dal nas je Državni zavarovalni zavod, podružnica Radovljica, obvestil, da je izplačal našemu naročniku Francu Medju, Dvorska vas 6, din 4.540 dinarjev za ugotovljeno 20% trajno invalidnost in naročniku Petru Zupanu, Zalog 57 pri Cerkljah, 5.200 dinarjev za 13% trajno invalidnost.

UPRAVA

Zapisek na red

VANDALIZEM

S podvojeno vnemo urejajo zdaj športna igrišča v Kamniku. Poleg kopališča so uravnili teren za štiri teniška in dve odbojkarski igrišči. Ogradili so jih z visoko ograjo. Trikot med Nevljico in cesto pa so spremnili v park. Pri urejanju sodelujejo tudi sportniki z udarniškim delom. V noči na soboto so neznaní vandali porušili 40 sadik, ki so jih prejšnji dan posadili vzdolj igrišča. Najbrž so to isti objestneži, ki prevračajo tudi varnostne zapore pri urejanju ceste proti Vrhpolju.

ANEKDOTA

Na seji delavskega sveta Železarne Jesenice so nedavno govorili tudi o problemih razkladjanja vagonov in o prometu v tovarni. — Zaradi kampanjskih dovozov surovin in drugih težav, da so razkladilni žerjavci in stroji izrabljeni. Seveda, ko pa kupujemo domača dvigala, ki so za nič.

— Toliko govorimo o težavah v prometu, pa o tem, da so razkladilni žerjavci in stroji izrabljeni. Seveda, ko pa kupujemo domača dvigala, ki so za nič.

— Seveda so zanic, ker so iz našega jekla! je dodal ravnatelj Železarne.

-k

RTV Ljubljana gradi na Kravcu sprejemno in oddajno televizijsko postajo. — Te dni so vozili gradbeni material pod vrh s helikopterjem. — Ko je helikopter pristal, se je okoli njega zbrala gruča radovednežev

NA DNEUNEM REDU V KOMUNAH

KOPALIŠČE

Po daljšem prizadevanju mnogih Tržičev bo industrijsko mesto pod Zelenico in Kričko planino le dobilo težko pridelovan komunalni objekt — kopališče.

Zelo, da bi tudi Tržičani dobili plavalni bazen, je staro že nekaj let. Žal so bila do nedavnega vsa prizadevanja zmanj. Sedaj kaže bolje. Načrt za plavalni bazen so izdelani in upati je, da prihodnje leto Tržičanom ne bo več treba hoditi na kopanje v Kranj, Radovljico, Kropa ali celo na Bled.

Predsednik Občne Tržič, Lovro Cerar

nam je v razgovoru povedal še tole: »Prav nič nas ne moti, ker bo plavalni bazen dol le 33 metrov; ni nam za to, da bi takšen objekt gradili zaradi nekih športnih ciljev, temveč zato, da zadostimo potrebam slehernega občana. Bolj pereče pa je vprašanje sredstev, ki ga bomo morali rešiti skupno z gospodarskimi organizacijami. Zagotovljeno je 18 milijonov dinarjev, kar pa dostostalo le za gradnjo bazena. Načrt pa predvideva še razne druge naprave, ki so ob plavalnem bazenu potrebne (gar-

derobe, prhe — tudi s toplo vodo, okrepljevalnica in podobno). Tudi za to bo treba dobiti sredstva, če hočemo, da bo novi komunalni objekt v Tržiču popolen.«

FaBo

gorenjski obveščevalec

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA
Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz boleznikov, telefon 64.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo oglase pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklic 20, izgubljeno 10, ostalo 12 din od besede, naročniki imajo 50 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega oddelka je 475, uredništvo 397.

Vespa, Lambretta, avto in kolo, pa tudi bunde ter razne vrste krombi stofov. Vam hitro in točno dostavi O. Šefič, Trst, Via Giulia 5.

Prodam 3000 kg korenja ali zamenjam za seno. Stružev 8t. 5, Kranj.

Hišico za odmor na Gorenjskem tudi v slabem stanju — kupim. Ponudbe oddati na pravo pod »Letovisce«.

Prodam harmoniko, novo, diatonično 3,5 tonsko in foto aparat znamke R. III. a po ugodni ceni. Naslov v oglašnem oddelku pod »Bled«.

Ugodno prodam 2 posteljni mreže. Naslov v oglašnem oddelku.

Prodam diatonično »Prostor« 3,5 vrstino — ugodno prodam. — Ambrož, Lahovče 40, Cerknje.

Prodam težkega konja 4 leta starega. Naslov v oglašnem oddelku.

Prodam kravo, ki bo 1. decembra teletilla. Tentoča 13.

Prodam 20 colski gumi voz. — Naslov v oglašnem oddelku.

Prodam dobro ohranjeno hromatično harmoniko znamke »Meinl-Herold«. Naslov v oglašnem oddelku.

Prodam 3 dobro ohranjena vrata 1/1.95 x 0.94 — 2/1.94 x 0.73. Naslov v oglašnem oddelku.

Poceni prodam malo rabljeno posteljo — kompletno. Naslov v oglašnem oddelku.

Prodam gumi voz, 20 colski, v dobrem stanju. Hotemože 31. 2003

Prodam novo moderno kuhinjsko pohištvo in valovito spalnico. Naslov v oglašnem oddelku.

Prodam vzidljiv štedilnik, Stražiška ulica 31, Kranj.

Prodam dve leli starega vola, težkega okoli 380 kg, zaradi ponanjanja krme. Gole Franc, Rečica 15, Bled.

OBVESTILO! Novoporočenec in ostalo občinstvo obveščam, da sem odpril nov foto atelje v Kranju, Partizanska ulica 4. Izdelujem vsa fotografiska dela. — Razvijam vaše filme. Pridem slikat na dom majhne otroke. Žumer Ivan, fotoatelje, Partizanska ulica 4, Kranj.

Kupimo en čevljarski levočni stroj v dobrem stanju. Zavod za zapošlovanje invalidnih in drugih oseb, Kranj, Koroška cesta.

Trgovsko podjetje MERKUR, veleželeznina, KRAJN, obvešča vse svoje poslovne prijatelje, da se bo vrnila.

LETNA INVENTURA

v naslednjih dneh:

v skladniču tehničnega: od 2. do 10. decembra;

v glavnem skladniču: od 2. do 15. decembra;

v trgovini na drobno: od 27. do 31. decembra.

Ob času inventure ne bomo izdajali blaga, zato prosimo vse cenj. odjemalce, da nam pravočasno pošljemo svoja naročila.

Uprava

Podjetje »ELEKTRARNA SAVA« - KRAJN, Stara cesta 5
Hče honorarno moč za finančno knjigovodstvo. — Interesenti se naj prijavijo pisorno ali osebno na naslov podjetja.

RAZPIS

Komisija za štipendije in komisija za sklepanje in odgovovanje delovnih razmerij, razpisuje naslednje:

Stipendije, za šolanje na Srednji tehnični tehniski šoli, od II. letnika dalje,

2 STIPENDIJI ZA TKALCE

1 STIPENDIJO ZA BARVARJA

1 STIPENDIJO ZA APRETERJA

Delovno mesto ŠOFERJA, za vožnjo avtobusa.

Pogoji: visokokvalificiran, C kategorije in po možnosti avtomobilnik.

Interesenti naj pošljajo svoje prošnje z življenjepisom, personalnemu oddelku podjetja, do 15. decembra 1958.

Kupim prostorno enodružinsko stanovanje ali hišico, lahko v nekoliko slabem stanju, takoj vsejivo, v Kranju ali najbližji okolici. Plačam takoj in dobro. Anžič Fani, Gorenjesavska 28, Kranj.

Kupim v Kranju ali okolici enodružinsko hišo, lahko nedograjeno. Ponudbo pod stakaj gotovina oddati v oglašnem oddelku. 2010

Sprejemem vajenko - čevljarsko prešivalko (šteparico). Kvas Slavko, Ljubljanska 14, Kranj. 2011

Dam 10.000 din nagrade, kdor mi preskrbi sobo v Kranju ali bližnji okolici Kranja. Naslov v oglašnem oddelku.

Preklicujem vozovnico Kranj-Brniki, Lampe Anica. 2013

Preklicujem blok št. 36361, izdanega v Komisiji trgovini v Kranju z dne 10. januarja 1958. 2014

Za izdanje garaze dam stavbni svet za brezplačno uporabo. Isto prodam nova okna, uvožene stranične školjke in umivalnice. Naslov: I. L. Župančičeva 18/1. 9215

Sadno drevo, hruske, jabolka vseh vrst ima Hafner Franc (Križaj Sv. Duh, Sk. Loka 9216

Prodam kompletno pohištvo mesečno malo rabljeno za kmetko sobo in čr planino odličen. Naslov v oglašnem oddelku pod »Bled«.

Ugodno prodam 2 posteljni mreže. Naslov v oglašnem oddelku.

Prodam diatonično »Prostor« 3,5 vrstino — ugodno prodam. — Ambrož, Lahovče 40, Cerknje.

Prodam težkega konja 4 leta starega. Naslov v oglašnem oddelku.

Prodam kravo, ki bo 1. decembra teletilla. Tentoča 13.

Prodam 20 colski gumi voz. — Naslov v oglašnem oddelku.

Prodam dobro ohranjeno hromatično harmoniko znamke »Meinl-Herold«. Naslov v oglašnem oddelku.

Prodam 3 dobro ohranjena vrata 1/1.95 x 0.94 — 2/1.94 x 0.73. Naslov v oglašnem oddelku.

Poceni prodam malo rabljeno posteljo — kompletno. Naslov v oglašnem oddelku.

Prodam gumi voz, 20 colski, v dobrem stanju. Hotemože 31. 2003

Prodam novo moderno kuhinjsko pohištvo in valovito spalnico. Naslov v oglašnem oddelku.

Prodam vzidljiv štedilnik, Stražiška ulica 31, Kranj.

Prodam dve leli starega vola, težkega okoli 380 kg, zaradi ponanjanja krme. Gole Franc, Rečica 15, Bled.

OBJAVE

OBVESTILO

STORŽIČ, Kranj: 21. in 22. novembra ob 15.30, 18. in 20. ur. ameriški barvni cinemascope film »PRISEL IZ LARAMIJA«, 21. nov., ob 15.30 in 20. ur. predfilm VII. kongres ZKJ. 22. nov. ob 22. ur. premiera francoškega filma »PRI-MER DR. LAURENTA«, 22. novembra ob 15.30 ur predfilm VII. kongres ZKJ. 23. novembra ob 9. ur. matineje slovenski film »NE CAJAK NA MAJ«, ob 10.30 ur. ameriški barvni film »DO ZADNJE-GA«, ob 13. ur. premiera ameriškega barvnega cinemascope filma »SEDEČI BIK«, ob 15. in 17. in 19. ur. ameriški barvni cinemascope film »DEŽELA PARAONOV«, ob 21. ur. predpremiera ameriškega filma »MATA HARIS«, v glavnih vlogi Greta Garbo.

»TRIGLAV«, Primskovo: 22. novembra ob 17.30 in 20. ur. slov. f. »NE CAJAK NA MAJ«, predfilm VII. kongres ZKJ, 23. novembra ob 15., 17. in 19. ur. premiera ameriškega barvnega cinemascope filma »SEDEČI BIKS«.

»SVOBODA«, Stražišče: 22. novembra ob 17.30 ur slovenski film »KALA«, predfilm VII. kongres ZKJ, 23. novembra ob 15., 17. in 19. ur. ameriški barvni cinemascope film »KALA«, predfilm VII. kongres ZKJ, 23. novembra ob 15. ur. ameriški barvni cinemascope film »SEDEČI BIKS«.

»RADOVJICA«, Ljubljana: 21. in 22. novembra ob 20. ur ter 23. novembra ob 16. in 20. ur. franc.-angl. barvni film »FRANCOSKI KANKANI«, 23. novembra ob 14. in 18. ur sovjetski jugoslovanski vistavion barvni film »ALEKSA DUNDIČ«.

Ljubno: 21. novembra ob 19.30 ur mehiški film »MLADI JUAREZA«, 22. in 23. novembra ameriški film »TARZANOVA JEZA«. Predstave ob 19.30 ur, v nedeljo pa ob 16. in 18. ur.

»KRIVAC«, Cerknje: 23. novembra ob 17. in 19. ur ameriški film »PLAMEN OPOLDNE«.

»SORA«, Škofja Loka: 21. do 23. novembra angleški barvni film »SMRT NA CESTI«.

Ziri: 22. in 23. novembra ameriški film »NA APACKI MEJE«. — Predstave v soboto ob 20. ur, v nedeljo pa ob 19.30 ur.

»OBZORJE«, Železniki: 21. in 22. novembra ob 20. ur ter 23. novembra ob 15. in 19.30 ur ameriški barvni film »RDECE PODVEZICE«.

»SORA«, Poljane: 22. in 23. novembra »NEKOČ JE ZIVEL KRALJE«.

Duplicata pri Kamniku: 22. in 23. novembra ameriški barvni film »DOBRI VOJAK SVEJK« — ob 18. in 20. ur, ob nedeljah pa ob 16., 18. in 20. ur ter ob 10. ur ob 16. in 18. ur.

»PLAVZ«, Jesenice: 22. do 25. novembra italijanski barvni film »NEZNJI AKORDI«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20. ur, ob nedeljah pa ob 16., 18. in 20. ur ter ob 10. ur ob 16. in 18. ur.

»RADIO«, Jesenice: 22. do 25. novembra »NEKOČ JE ZIVEL KRALJE«.

Duplicata pri Kamniku: 22. in 23. novembra ameriški barvni film »DOBRI VOJAK SVEJK« — ob 18. in 20. ur, ob nedeljah pa ob 16., 18. in 20. ur ter ob 10. ur ob 16. in 18. ur.

»PLAVZ«, Jesenice: 22. do 25. novembra italijanski barvni film »NEZNJI AKORDI«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20. ur, ob nedeljah pa ob 16., 18. in 20. ur ter ob 10. ur ob 16. in 18. ur.

»ZAHVALA«

Ob smrti drage sestre

MARIJE KRESOVIC

se zahvaljujem vsem, ki so jo

spremili na zadnji poti. Posebno

častitemu gospodu Fortuni za laj-

šanje bolečin v težkih urah in so-

sedom za krasni venec.

Sestra Ribnikar

GLEDALISCE

V Sport Šport

Pred ustanovno skupščino sankaške zveze Slovenije

Množičnost zahteva svoje

V torek, 18. novembra je bila

v Kranju tiskovna konferenca,

ki jo je sklical sankaški odbor

pri Smučarski zvezi Slovenije,

na kateri so razpravljali o usta-

novni skupščini Sankaške zveze

Slovenije. Na tej konferenci sta

bila podprtja predvsem dva

članitelja, ki narekujeta takšno

zahtevo.

Doslej ima sankaški odbor pri

SZS nenavadno težek položaj.

Smučarska zveza Slovenije se za

sankaški šport ni mogla kaj pris-

tevati. Prav tako je tudi sredstvi

sankanja s tekmova-

valnimi sanmi in ljudskimi

sanmi. Njena naloga bi bila

usmeriti proizvodnjo san in eno-

Miško Kranjec med igralci – amaterji Stražiška Svoboda ob 50-letnici pisateljevega rojstva

V soboto, 15. novembra je kranjska kulturna kronika zabeležila pomemben dogodek. DPD Svoboda Stražišče je namreč počastila 50-letnico uglednega soseda — književnika Miška Kranjca, ki se je nekako pred tremi leti in pol naselil v Javorniku, naselju nad Kranjem. Dramska sekacija stražiške Svobode je za to priložnost naštudirala njegovo dramo Pot do zločina, medtem ko je Studijska knjižnica priredila v Mestnem muzeju v Kranju smotron urejeno razstavo Kranjčevega literarnega opusa. Knjižna razstava je bila združena z razstavo akvarelov akademškega slikarja Ljuba Ravnikarja. Obe razstavi — knjižna in likovna — sta bili odprtvi v soboto ob 16. uri. Otvoriti sta prisostvovala tudi oba umetnika.

Tokratni kulturni dogodek je izvenel še posebno pristrano. Za to je poskrbela delegacija kranjskih pionirjev, ki je po pozdravnem nagovoru prof. Stanka Buncu, izročila književniku šopek rož željo, naj pri svojem literarnem ustvarjanju ne pozabi mladine — zlasti šolarjev, ki radi segajo po mikavinih zgodbah. S tem je bil prvi del slovensosti, katere so se udeležili tudi mnogi politični, javni in kulturni delavci, zaključen.

Nedvomno pa je tvorila osrednji del slovensosti slavnostna premiera drame M. Kranjca Pot do zločina, ki jo je v režiji Mirka Cegarja pripravila igralnska družina stražiške Svobode.

NEKAJ MISLI O UPORIZITVI

O delu samem le nekaj skromnih pripomemb. — Nobenega dvoma ni, da se je režiser to pot lotil težavne naloge, težavne predvsem zategadelj, ker je delal z mladimi igralci, med katerimi so bili tudi taki, ki so to pot prvič stopili na oder kot nosilci zahtevnejših vlog. Vsekakor ne moremo zaobiti dejstva, da so tvorili jedro igralskih garniture mladi ljudje, bogatejši z veseljem do igranja, kot z odiskimi izkušnjami. Prav gotovo pa bi storili režiserju in igralcem nepopravljivo krivico, če bi hoteli negativno ocenili uprizoritev zgoj z ugotovitvijo, češ da so se to pot predstavili le mladi, v pretežni meri neizkušeni igralci. Igra je bila neovratljiv dočak, da zmorejo tudi mladi ljudje pri spremno zasnovanem režijskem konceptu ustvariti solidno uprizoritev. Uspeh je še posebno lep, če so stremljena mladih igralcev, prežeta z veseljem do igranja in z ustvarjalnim zanosom. In prav to dvoje je pomagalo do lepega gledališkega večera.

Ze ob bežnem poznavanju drame, ki ne hlastra po nenavadnih dramaturških posegih in odiskih efekti, temveč je idejno in vsebinsko jasna ter grajena po ustavljenih dramaturških načelih, je moč trditi, da režiser z zasnovno režijsko koncepto ni imel posebno težavne naloge. Zategadelj je lahko vse svoje sile posvetil zgoj igralskemu konceptu. Oglejmo si torej to stran uprizoritev.

Morda je trema takoj na začetku prvega dejanja zavrla dinamiko, vendar so se je igralci že po nekaj minutah otreli in zaigrali sproščeno, toplo in neposredno domala v vseh prizorih. Dokaj impresivno so bili zaigrani prizori, kjer sam tekst narekuje igralcu glasovni crescendo, s čemer je razumljivo rastla tudi vhememena interpretacije in dinamika dogajanja. Rahel padec dinamike bi morda očitali kvedljemu v nekaterih prizorih drugega dejanja, kar pa celotne igre ni posebno motilo. Težko in tudi nepravljivo bi bilo natanko razčlenjevati dobre in slabe strani uprizoritve, saj je bilo prvega in drugega dovolj. Ne bo pa odveč, če za primer, ki naj služi kot vodilo ostalim amater-

interpretacijam. — Njeno mater Verino je zaigrala Jožica Hafnerjeva. V maski in igri je bila prepričljiva. Delavec Martin Lebar Jaklič je bil v govoru in gibajuju malce tog, vendar topel. Mladični je igralsko nadarjen, manjka mu le igraške rutine. — Zdenka Holyjeva je z bogatim igralskim registrom sproščeno in doživeto izboljšovala lik bogatega in lahkoživega meščanskega dekleta. V sodniku Leskovarju, ki je bil zaupan Francu Brešarju, je našla dobrega solgralca; pri interpretaciji dinamičnih tekstov ni bil vedno razumljiv. V ostalih vlogah so bolj ali manj uspešno nastopili Štefan Lamut, Nuša Cegnarjeva in Gregor Homan.

Brez zadrege lahko trdimo, da

kar preskromen, da bi ga mogel kdorkoli navdušiti za intervju. Kljub temu pa je le odgovoril na nekatera vprašanja sodelavca našega lista.

»Kaj vas je privelo do odločitve, da ste se naselili na Javorniku?«

»Naključje, zgoj naključje,« je kratko odgovoril skromni pisatelj. Kakšno je bilo to naključje, pa ni hotel povедati.

»Sprva sem pol leta živel v Besnici pri Kranju, pozneje sem se preselil na Javornik. Tri leta in pol bo tega,« je dalje razpredal svoje misli. »Predvsem mi zelo ugačata pokrajina in mir. Oboje potrebujem.«

»Kaj niste v tisti samoti preveč odrezani od kulturnega življenja?«

»Nikakor ne,« se je nasmehnil.

»Poleg časopisov in revij imam radio, ki me obvešča o vseh kulturnih dogodkih doma in po svetu. Sicer so pa prometne zvezne z Ljubljano predobre, da bi mogel govoriti o kakršnikoli kulturni odrezenosti. Končno pa porabim dobršen del časa za svoje literarno snovanje.«

Naj bo tako ali drugače — za vse, ki so se tokrat srečali s pisateljem Miškom Kranjcem, je bil večer res prijetno doživetje, ki ga zlepa ne bodo pozabili.

S.S.

Književnik Miško Kranjec v razgovoru z igralci

Prizor iz drame M. Kranjca Pot do zločina v uprizoritvi DPD Svoboda Stražišče

VISOK JUBILEJ

Ob stoti premieri Čufarjevega gledališča

Gledališče »Tone Čufar« na Jesenicah je s premiero Župančeve Veronike Deseniške proslavilo pomemben jubilej. Dan pred premiero je minilo šestnajst let, kar je Jeseničan Tone Čufar padel kot žrtev fašističnega terorja in Veronika Deseniška je bila prva premiera, odkar je jeseniško gledališče dobilo ime po domačem književniku in revolucionarju Čufarju. Glavni jubilej pa je veljal stoti premieri po osvoboditvi.

Sto premier! Kolkol dela se skriva za tem številom, koliko pozdravovalnosti, koliko upov in strahu, koliko iskanja, uspehov pa tudi neuspehov! Kolektiv gledališča je v resnicu lahko ponosen na to število. Že število samo namreč pomeni uspeh, in to v tem večji meri, ker tu ni poklicnih igralcev in režiserjev, ki bi jim bilo teatralno delo poklic, temveč gre za veliko ljubezen do odra in živiljenjsko nujo kulturnega udejstvovanja. Lahko je na to število ponosen ansambel gledališča, lahko pa so ponosne tudi Jesenice, kajti to število dokazuje, da proletarska kultura danes ni fraza, ampak je dejstvo in dokaz o veliki duhovni potenci našega ljudstva. To število dokazuje, da je centralizacija kulture preživelu star in da smisla za kulturo nimajo samo izbranci v velikih kulturnih sredistvih, ampak vsak naš človek: ne samo tisi, ki jim živiljenje poteka v kavarnah in kabinetih, ampak tudi in še bolj tisti naš človek, ki stoji v areni

živiljenja, kakor bi reknel naš veliki dramatik Ivan Cankar. Zasluge za tako visoko stevilo gredo igralcem, režiserjem in tehničnemu osebu gledališča. Vsi ti so poleg svojega poklicnega dela večer za večerom, čestokrat pozno v noč pripravljali posamezne številke tega števila. To je bila njihova živiljenjska nuja. Slovenski nemški igralec in režiser Reinhardt je o takih ljudeh zapisal takole:

»Teater je najlepše zatočišče za tiste, ki so svoja otroška leta vtaknili v žep in potem z njimi ušli, da bi se vse živiljenje z njimi igrali.« — Zasluga gre tudi dalje občinstvu, ki je željno umetnosti in razvedrila prihajalo v Talijski hram, kjer je za dve ur živilo drugo živiljenje, daleč stran od vsakdanjih skrbiv in nadlog. Ni teatra brez publike, to je že staro gledališko pravilo. Ni pa dobrega teatra brez take publike, ki zna gledati in poslušati ter s tem dačati naš človek, ki stoji v areni

nem, z dramaturškimi zakoni uravnanem zaporedju; malce ohlapno dinamiko skušata režiserja reševati s hitrim menjavanjem prizorov, vsled česar se trga rdeča nit, ki naj bi povezovala prizore v razumljivo in skladno filmsko govorico. Med glavne privlačnosti filma sodijo prizori, v katerih nastopa

KALA

Na premiero novega slovenskega filma Kala, ki sta ga za proizvodnjo »Viba-film« posnela režiserja Andreja Hieng in Krešo Golik smo čakali polni dvomov, nestrnosti, upov in želja v uspeh. Po premieri v Pulju, kjer film ni doživel posebno vzpopodbudnega uspeha, so film dopolnili z novimi kadri, korigirali so šibka mesta in neme prizore zgodbe opremili z verzil Cirila Zlobca. Vsi ti posegi pa niso dosegli zelenega uspeha. Film o psici Kali, ki jo vojne grozote povoljijo, še vedno ne more tekmovati z nekaterimi tujimi filmi, kjer se predstavijo živalli kot glavni igralci. — Misel film — prikazati vojno in njene grozote je sicer izražena, vendar ne dovolj jasno in premalo enovito, da bi jo gledalec sprejel brez pomislkov. To je tudi vzrok, da se je domislena režija pri iskanju poti, ki bi začrtala filmu jasen profil, izjavljive. Vse to namreč pogreša že scenarij. Nobenega dvoma ni — vso težo filma nosita psiča Kala in kamera, ki odkriva očem vrsto zelo lepih pokrajinskih posnetkov, medtem ko so igralci le medio, obrobne figure brez jasno začrtanih karakterjev. In še nekaj: zgodba se ne odvija po nekem harmonič-

FOLIES BERGERE

je francoski barvni revijski film, bogat z glasbenimi in revijskimi prizori in siromašen po zgodbi. Gledalec se ne more znebiti občutka, da režiser Henri Decoin ni imel drugega namena, kot prikazati vse mikavnosti Folies Bergere, tega popularnega pariškega zabavilišča. Film je splet mojstrsko izvedenih koreografskih domislic, mikavnih melodij in sansonov ter osupljivih svetlobnih efektov. Tudi zorni koti kamere dosegajo lepe učinke. In zgodba? Gledalcem, ki hčijo trenutnega razvedrila, bo film ugajal. Film je po tehnični in dramaturški plati brezhiben.

aa

22

Te dni poteka 60 let, odkar je v Kranju prvič zaigrala godba na pihala. Na moč razgibanja je bila njen pot od tistikrat, ko sta 1898. leta gostilničar Puščavnik in knjigotržec Karel Florijan zbrala krog sebe poščico godbenikov, pa do danes, ko je združeno pod taktirko kapelnika Zdenka Motla 33 godbenikov. Zlasti lep napredek je doživelja godba po osvoboditvi.

Dosedanje smotreno in požirovalno delo vseh godbenikov je jamstvo, da bo godba tudi v prihodnje z ljubezno in delovnim zanosom opravljala svoje poslanstvo. — Na sliki: Godbeniki DPD »Svoboda« Kranj se pripravljajo za jubilejni nastop.

moral. In končno gre zasluga tudi vsem oblastvenim forumom, ki so razumevali umetniško prijadevanje te srediliščne kulturne ustanove v gornjem delu Gorenjske ter jo podpirali moralno in materialno. Vsem tem gre zasluga. Vsem tem gre pa tudi prošnja, naj še naprej gradijo to stavbo, ki v svojem najvišjem nadstropju nosi številko sto.

In premiera sam?

Vodstvo gledališča se je prav odločilo, ko je za visoki jubilej spravilo na oder visoko Zupančeve besedilo. Režiser Bojan Čebulj je s svojim ansamblom pravil gledalcem, ki so to pot zasedli dvorano do zadnjega, lepo umetniško doživetje, čeprav se je ta ali ona avtorjeva misel zgubila v odiskih zavesah. Igralci so vsak po svojih sposobnostih, vsi pa pripravljeno prispevali k uspehu uprizoritve. V glavnih vlogah so nastopali Marijan Štare kot grof Hermann Celjski, Slavko Polanc kot Hermanov sin Friderik II., Marijan Čebuljeva kot Friderikova žena Jelisava, Slava Maroševičeva kot Veronika z Desenic, Franci Pogačnik kot vitez Jošt Štefški. V ostalih vlogah so nastopili še Lado Nikolavčič, Jernej Pogačnik, Vida Hudniković, Stanka Gersaková, Vlado Rotar, Nace Smolej, Franci Stravs, Bojan Čebulj, Jože Tomazič, Alma Jeramova, Tina Rant in Vera Ažmanova.

J. S.

družinski potrezniki

SAŠKA, ANICA IN IRENA

Saška je dopolinila četrto leto. Prikupna nagajivka ji pravijo, ker zna biti ubogljiva in navrhana obenem.

Njen svet je omejen z dvoriščem sred mestnih hiš in v tem ima najpomembnejšo vlogo babica, potem njeni vrstniki v igri in nato še starši.

V mesto, na ulico, kamor Saško najbolj vleče, ne sme sama; stara mama je bolna in betežna, mamica in očka pa je ne utegne načelnič na seboj. Sploh imata tako malo časa začne. Saška doživlja na dvorišču vsak dan toliko zanimivih stvari, pa samo babica z zanimanjem posluša njeno čebljanje. Mama ji največkrat odsočno priznjuje in že hili za svojimi opravki. Potem čaka Saška na očka, da bo prebral časopis. Prej ga ne sme motiti. Toda zavaba z njim je hitro pri kraju. Proti večeru se mu vedno mudri na sestanek in do prihodnjega dneva ga Saška ne vidi več.

Anica je doma na vasi. Njen svet je obsežnejši, razširja se od hiše na polja in travnike. V njem so tudi živali in za nekatere skrbijo celo Anica sama: za mucka, kokoši, piščance.

Letos obiskuje ta deklica prvi razred osmiletke. V novem otroškem kolektivu se kar ne more znati. Doma so jo že od nekdaj neradi pustili med otroke, češ da je to potepanje. »Bolj ti bo korištelo, če boš znala delati«, so ji dopovedovali.

Morda je prav zato Anica v žoli plaha. Počuti se negotovo, ker ima vtič, da njeni sošolci več znajo. Najbolj si želi imeti otroško revijo »Ciciban«. Skoraj vsi so naročeni na njo, njej pa so doma rekli, da nič prida, ker so tam napisane same prizmodarije. Anica temu ne more verjeti, ko so pa v »Cicibane« vedno tako lepe slike. Včasih ga ji sosedov Janez posodi in občuduje ga vso pot do doma.

Irena je hčerka »modernih staršev« — tako vsaj trdi njena mati. Doma je deklica vedno v središču pozornosti. Ona dikira tempo družinskega življenja. Kadarko gresta oči in mati v kino, hoče z njima, čeprav še ne hodi v žoli in

MODA

Plašč iz tweeda ali podobnega športnega blaga se lepo poda krznen ovratnik.

filma ne more razumeti. Brez Irene se torej ne sme v družini ukrenuti nič pomembnega.

Irena zelo rada vabi k sebi prijatelje iz istega stanovanjskega bloka, toda ona mora biti med njimi vedno prva. Ce se igrajo šolo, potem je Irena učiteljica, v trgovini je prodajalka, v avtobusu sprevidnica itd. Kdo ji ugovarja, ga zatoži mami in mu zasoli, da ga ni več treba k njim. Mama je pri reševanju sporov največkrat pristranska, ker sploh ne opazuje otroške igre. Z ostalimi otroki se malokdaj pogovarja. Vesela je, da se hčerka po svoje zabava in je ne moti pri delu.

Nakupovat hodita z Irene vedno skupaj. Ce se oče kdaj razjezi, da kupita marsikaj nepotrebrega, potem je mati vedno Irenin zavetnik in ga očeje, da svojemu otroku nicedar ne privošči.

Tako torej živijo Saška, Anica in Irena. Mar ne bi bilo mnogo boljje, če bi Šaskini starši posvetili vzgoji svoje hčerke več časa, tako pa jo naveza na samo na staro mamo. Tudi z Anico se doma premovali ukvarjajo. V žoli je odkrita povsem nov svet, o katerem se domačim ne zdi vredno govoriti. In Irena? Ona bo vedno zapovedovala, namesto da bi imeli prvo

NOVO!

MLADI SVET ST. 8

Osma številka revije »Mladi svet« je zanimivo člivo za vskogar, ki se ukvarja z vzgojo mladega rodu bodisi doma, in otroškem vrtcu ali v šoli. Iz vsebine bomo navedli samo nekaj naslovov: Anka Pernuš — Kakšne na bodo bodoče gimnazije, Helena Puhar — Naš in drugi otroci. Avtorica govori o navezovanju stikov med otroki, o njihovih prijateljstvih in vlogi staršev pri druženju najmlajših. Sledi prispevek z avtomobilsko ceste Ljubljana-Zagreb, »Pouk o spolnosti« Helene Puharjeve, nadalje sestavek Žive Kraigherjeve o ritmični vzgoji — »Oh, tako rada plešem!«, Mladina in westerni — Jovite Podgornikove, Pomenek s starši, »Midva« itd. Materam bodo prišli prav tudi naštevi za pletenje.

Ali znate zlikati moške hlače

Pred likanjem hlače očistimo. Najprej jih izpršimo, nato skrčimo z mehko krtačo. Ne pozabimo obrniti žepov in odvihati hlačnih zaviljkov, za katerimi je vedno mnogo prahu. Osnajenim hlačam prišljemo odpadle gumbe, popravimo ali zamenjamo spodnji ščitni trak, jih pa potrebi zakrpano, še nato jih zlikamo.

Pripravimo si mlačno vodo in ji prilijmo nekoliko salmaka. (Na literi vode 1 do 1 in pol žlice.) S to mešanicu odstranimo madež. Mehko krpo pomočimo v raztoplino in zdrgnimo z njo madež. Umanzano mesto podložimo z večkrat preganjeno čisto krpo, da se vajno odteka odmočena nesnaga in mokrota. Najprej zlikajmo tiste dele, ki so izgubili prvotno obliko, predvsem kolena in zadnji del hlač. Hlače zrnjavno po mizi ne glede na gube in jih razlikamo tako, da bo izginila vzbokina. Na blago polagajmo močno ožeto krpo, namočeno v pripravljeno mešanicu. Z likalnikom tkanino predvsem sušimo, tako da se pod nastajajočo paro blago spet zrnava, še potem hlačam zlikamo gube.

Posebno moramo paziti, da ostane guba na istem mestu in da ne zlikamo nove. Zato si pri bolj umazanih in ponosenih hlačah, ki jih moramo pred likanjem že očistiti in razlikati, zaznamujemo pravno gubo z nitko.

Da se od likanja potlačene nitke spet dvignejo, vsa zlikana mesta sproti okrtačimo z mehko krtačo, tako se bodo tanke nitke spet poravnale v prvotno lego.

Likalnika ne smemo preveč pri-

tiskati na blago, le-tega namreč osveži nastajajoča para, ki mu vzame lesk. Zlikane hlače previdno obesimo na obešalnik. Obeliči jih ne smemo prej, preden niso čisto suhe.

JEDILNIK

KOSILO: Kostna juha z jeternim rižem — Goveji zvitki v paradižnikovi omaki — Mlinci.

VEČERJA: Ocvrite jabolčne rezine — Kava.

Kostna juha z jeternim rižem: Juha: kosti, jušna zelenjava, čebula, česen, sol, paper, lovorjev list, paradižnik.

Vložek: 5 kg masti, 2 dkg čebule, zelen peteršilj, 15 dkg jeter, 20 dkg drobtin, 2 jajci, česen, paper, sol.

Jetra zmelji ali nastrajg: prideni na masti prepräzeno čebulo, namočen in ožet kruh ali drobtine, zelen peteršilj, jajca, česen, paper in sol. Vse skupaj dobro premešaj in skozi cedilo zakuhanj v juhu.

Goveji zvitki z omaki:

Zvitki: govedina, žlica olja, žlica gorčice, 10 dkg slanine, 2 kisle paprike, 2 kista paradižnika, 2 trdo kuhanega jajca, sol, paper, česen in zelen peteršilj.

Omaki: 3 dkg masti, 2 dkg čebule, žlička rdeče paprike, 3 žlice paradižnikove mezge, sol.

Goveje zrezke potolici, namaži z oljem, gorčico, poporaj in dej v sredo vsakega zrezka košček paprike, paradižnika in kuhanega jajca, potresi s sesekljanimi peteršilji in česnem. Zrezek zvij skupaj in ga pritrdi z zobotrebcem. Zvitke opeci na vroči masti in jih daj na krožnik. Na isti masti prepräzeni čebulo, dodaj papriko in paradižnik, zaliž z malo vode ali juhe in ko zavre, prideni zrezke. Počasi kuhanj do mehkega. Omaki izboljšaj s kistjo smetano, ki jo dodaš tik pred serviranjem.

Mlinci: 40 dkg moka, 2 jajci, voda, sol, 2 žlici masti.

Iz moke, jajci in vode ugneti trdo testo, ga razvaljaj in speci v pečici ali na štedilnikovi plošči. Pečene za kratki čip polij s kromom. Nato jih odcedi. Zabelia jih lahko s prepräzenimi drobtinami. Ocvrite jabolčne rezine:

Testo: četrt litra mleka, 2 žlici rumu, 20 dkg moka, 2 jajci, 3 dkg sladkorja, cimet, sol, pol kilograma jabolk, mast za cvrjenje in sladkor za posipanje.

Jabolka olupi, nareži na kolobarke in odstrani pečevje. Pripravi bolj gosto omletno testo, vanj pomakaj pripravljena jabolka in jih ocvri na vroči masti. Ocvrite potresi s sladkorjem in še tople serviraj.

NASVETI

Pri obešanju slik moramo vedeni tole:

Zobelj, na katerega obešamo težke slike, mora biti zaliž z mayencem. Imamo pa tudi posebne pentente fejlje, ki drže brez mavca. Slike ne obešamo več na motivoz ali trak. Slike na vlažnih stenah očuvamo tako, da jim pribijemo na zadaj strani koščke plutovine (zamaške). Potem vlaga ne more do nihil in zrak laže kroži.

Sipe na kuhinjskih pa tudi na sobnih oknih se v mrzu rade orose, če dela v sobah več ljudi. To neprijetnost lahko preprečimo za nekaj časa, če nameščemo šipe z mešanicu iz 500 g vode, 500 g špirita in iz 50 g glicerina ali pa z mešanico mila, glicerina in špirita. Ko se šipe posuše, jih z mehko krpo, ki ne pušča vlaken za seboj, zbrisemo, da so spet svetle in prosojne.

S kovinami kombinirano pohitimo samo zbrisemo s suho krpo. Čistilna sredstva za kovine uporabljamo le v največji sili.

gorenjske bode

△ Ko sili jesen v deželo in momči skozi podplate, se v Kamniku obiskovalci kina in vseh 225 abonentov restavracije »Dom« z brido hvaležnostjo spominjajo tistih, ki so njega dni preprečili, da ni podjetje »Kamnik« zgradilo kulturnega doma na Grabnu za pošto. Res da je zdaj dohod s ceste do doma lepši, toda hodnik na pešči je čedalje bolj klaver. Saj nimam ravno posebno tankih in preluknjenih podplatov na čevljih, strela našobljena! Fakir pa vseeno nišem, da bi hodil po takem bodičastem pločniku, kot po ožljajni deski. Kovatča dem tistem, ki mi pove, kdo je lastnik tega hodnika za pešce. Pri priši ga bom v imenu vseh Kamničanov nabodel na bodice, da bo približno vedel, kako se ubogi pešči počutijo pri hoji po tistem bodičastem pločniku.

△ Pobalinske akcije, ki povzročajo zadnje čase Jesenjanom hude preglavice, da ne rečem bele lase, so posebno pogoste v nočeh od sobote na nedeljo in od nedelje na pondeljek. Neznanim pobalnom, takim ki so že otreli otroški let, pa jih do zrelih mladeničkih let še prej manjka, sa napotli razni potoviti, žične ogreje in celo reklamne deske. Pred kratkim so celo napravili ofenzivo na nič heuge slutečo desko za lepljenje »Glasu Gorenjske« v bližini gimnazije. Junakso so jo vrgli po tleh, jo razbill in zaviljali daleč proč. Le komu je obugla deska napotli? Stala je ob pločniku in ni motila peščev. Ne bo tako ali drugače — ta poboda

linska akcija jesenjški mladini prav gotovo ne more biti v ponos! △ Če že govorimo o pobalinskih izpadih, pa še tole iz Kranja. Pred kratkim so n. pr. nadobudni mladinci iz Blinjega in Stražišča na vse kripje prematli nekega krotkega kolesarja. Cemur vendar? Samo zato, ker je našel, ko se je vrnil iz gostilne na Gašteju, koliko prevrnjeno nekaj metrov od kraja, kjer ga je bil prislonil. Bolj

no — atomski dobi — še vedno lahko najdemo celo poplavno pravmerov, ki sodijo v preteklo stoletje. Ogledimo si n. pr. kak Mestna klavirica Kranj razpoljila meso mesarskim poslovancim. — Ondan sem švedral po robu pločnika. Kar naenkrat je nekaj pridralo za meno in še preden sem se zavedel, sem dobil v leva rebra tak sunek, da me je kar prileplil ob bajto. Pogledal sem, kdo me

Vsek pondeljek in petek v »GLASU GORENJJSKE« najnovejši dogodki v besedi in sliki

zase kot za druge je dejal: »Le katera packa mi je prevrnla koščo?« Pa je naneslo tako, da ga je neki vročekrven slišal, in že je planil na ubogega kolesarja šest pretepačev. Pošteno so ga obdelali. Šest na enega — primojdujajo. △ Podružnica Narodne banke v Kranju ponjihno svetujem, naj bi umaknili iz izložbenega okna reklamni plakat za M. Dolinarja recitacijski večer »Bell azile«. Ondan sem svojemu znancu, ki se hudo navdušuje za takšna umetniška doživetja, komajda dopovedal, da je plakat star najmanj dva meseca. Ubogi kulturnik je namreč pozabil pogledati na datum.

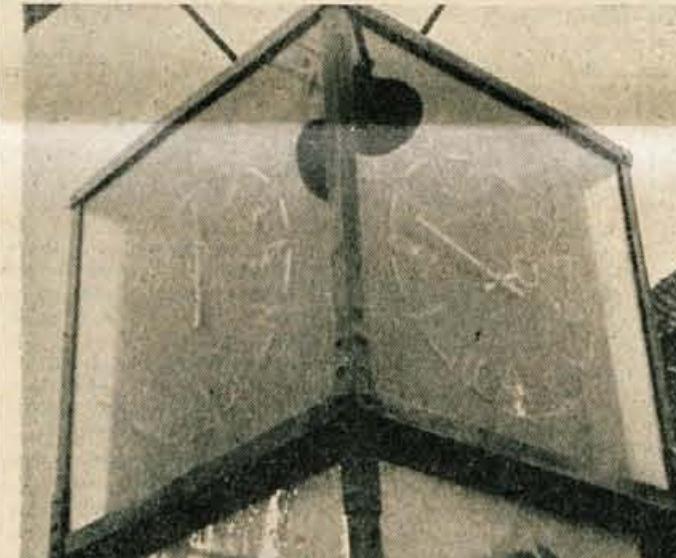
△ Klub skorajda neverjetnemu razvoju tehnik ali kratko povedoval: »Podružnica Narodne banke v Kranju ponjihno svetujem, naj bi umaknili iz izložbenega okna reklamni plakat za M. Dolinarja recitacijski večer »Bell azile«. Ondan sem svojemu znancu, ki se hudo navdušuje za takšna umetniška doživetja, komajda dopovedal, da je plakat star najmanj dva meseca. Ubogi kulturnik je namreč pozabil pogledati na datum. △ Klub skorajda neverjetnemu razvoju tehnik ali kratko povedoval: »Podružnica Narodne banke v Kranju ponjihno svetujem, naj bi umaknili iz izložbenega okna reklamni plakat za M. Dolinarja recitacijski večer »Bell azile«. Ondan sem svojemu znancu, ki se hudo navdušuje za takšna umetniška doživetja, komajda dopovedal, da je plakat star najmanj dva meseca. Ubogi kulturnik je namreč pozabil pogledati na datum. △ Kralj podružnici železniške katastrofe. Takole so mi s tresocičimi glasovi pripovedovali: »Kaj katastrofa, ampak tudi hudič, ta tržaški brlec tako podi, da začne že kar v Tržiču žlatjati, da lahko do Kranja ustavlja. Vas pozdravlja Vaš Bodičar!«

Le kje imajo takšno čudo? Razvoju tehnike je danes res nemogoče slediti, bi si misli pešec, ki pride v Kranju na križišče, kjer se od ceste, ki pelje na Jezersko, odcepí pot za Golnik. Ura, ki jo vidite na sliki, ima tri »obraze«, vendar kaže sleherni svoj čas. — Nitri na eno od treh ur se ne moreš zanestil!

Cesta Podvin — Zapuže — Zabreznica — Zirovnica je izredno slab. Pri Podvinu se odcepí od glavne ceste, pelje skozi navedene kraje in se v Zirovnicu spet priključi glavni cesti. Gledana od daleč, zamika vsakogar, da bi se zapeljal po njej in se izognil živahnemu prometu na glavni cesti. Vendar se takoj začne nepriljnost. Ob dežju se zgroziš, ko zagnedla luknja, napolnjene z vodo. Avtobus poskušuje in bojih se volati zdaj zdat ostal šoferi v rokah. Razen tega mora šoferi paziti še na kupe peska, ki so več kot leto dni pripravljeni za popravilo ceste; cestari pa videli nikjer, vsaj ne v času, ko pelje avtobus (šestkrat dnevno). Nihče se ne usmili potnikov in kupov peska. Najslabša pot vodi skozi Zabreznico. Upajmo, da bo zdaj, ko so poljski dela pri kraju, boljše in bo konec lega, vse prej kot prijetnega poskovanja. JOKO

HAMEN SPOTIRE

»MERIDIJANSKA URA«

Le kje imajo takšno čudo? Razvoju tehnike je danes res nemogoče slediti, bi si misli pešec, ki pride v Kranju na križišče, kjer se od ceste, ki pelje na Jezersko, odcepí pot za Golnik. Ura, ki jo vidite na sliki, ima tri »obraze«, vendar kaže sleherni svoj čas. — Nitri na eno od treh ur se ne moreš zanestil!

Ne le alkohol, včasih zakrije prometno nesrečo tudi pešec, ki v zamujenosti nenadno prečka cesto, ne da bi se prej prepričal, če je prečka varen. Ce seveda metrov, preden mu je uspelo vozilo ustaviti. Udarec je bil dovolj močan, da je nesrečni mož zaradi budih poškodb na glavi na mest

29. novembra — nasvidenje na vrhu Vitrancu!

BREZ NAPOROU NAUKREBER

Otvoritev žičnice Vitranc — 29. novembra

Na Praznik republike, 29. novembra bo svečana otvoritev žičnice Vitranc v Kranjski gori, ki so jo pričeli graditi na pobudo Kranjskogorčanov leta 1955 in katere gradnja se je zaradi finančnih težav zavlekla do letos.

Za dograditev žičnice so potrebovali 48 milijonov dinarjev. — Sredstva so prispevali ObLO Jesenice, OLO Kranj, Turistična zveza, Smučarska zveza in drugi. Pred-

sednik gradbenega odbora dipl. tehnik Maks Dimnik, ki ima velike zasluge, da je žičnica dograjena, je povedal o žičnici naslednje:

»Žičnica — enosedeljnica, je zgrajena v dveh trasah. Prva vodi od vstopne postaje ob cesti Kranjska gora—Podkoren z nadmorsko višino 850 m do vrha Budinovega ruta z nadmorsko višino 1250 m. Druga trasa pa vodi od Budinovega vega ruta na vrh Vitranca, kjer je nadmorska višina 1600 m. Skupna višinska razlika žičnice, ki je dolga 2217 m, je 750 m; brzina vožnje na prvi trasi je 1,5 m/sek, na drugi pa 1,6 m/sek. Čas vožnje na prvi trasi traja 13 in pol minute, na drugi pa 11 minut. Žičnica na obeh trasah ima 210 sedežev s kapaciteto 300 oseb na uro. Osnutek za projekte je izdelal Kranjskogorčan ing. Ljubo Bizjak, načrtne pogovorni Podjetje žičnica Ljubljana, medtem ko so bila gradbina dela zaupana gradbeni grupi žičnice Vitranc, ki jo je vodil Matej Suhač.

Žičnica bo služila pozimi alpskim smučarjem, v drugih letnih časih pa letoviščarjem, prehodnim obiskovalcem Kranjske gore, mladini pri prirejanju izletov in planincem za lažji dostop na planinsko področje med savsko dolino in gorami Vršiča. Z dograditvijo žičnice in zgraditvijo smučarskih prog bo Kranjska gora lahko postala smučarski center v pravem pomenu besede. Vrh Vitranca in pot od Vitrance čez Cipernik na Grlo, Sleme in Vršič je po razgledu in lepoti brez primere. Smučarji bodo našli na pobotih Vitrance tisto, kar si že desetletja žele in kar je zaviralo napredok našega alpskega smučanja. Proge so namreč enakovredne najzahtevnejšim inozemskim programom.

Z dograditvijo žičnice pa vsa stvar se ni zaključena. — Na vrhu Vitranca bo nujno zgraditi dom, nekatere smučarske proge bo potrebno še dopolniti, v Kranjski gori bodo morala zgraditi še nekatere turistične objekte, prometne zvezze se bodo morale izboljšati in tako dalje. Skratka — žičnica Vitranc bo odprla kranjskogorskemu turizmu nova pota. Nadejamo se lahko, da bo otvoritev žičnice, ki bo 29. novembra, dokazala, kako velikega pomena za razvoj turizma je žičnica Vitranc.

L. Z. U.

Njegova krava je poginila v planini. Oba sta bila torej za eno kravo oškodovana, občina pa je imela denar (?!).

Letos pa so Nakelčanom izginile kar štiri krave! Nikjer jih ni bilo. Ko so dan pred tem prišli ponje v planino, so bile še vse na mestu. Odpeljali so jih s to skupino, so

ruti ali pa so zležale preko meje;

morda jih je nemani »snežni človek«, ki baje kraljuje v Karavankah, pojedel za zajtrk. Kdo ve?

Njegove stopinje so v teh hribih

baje že videli, sam pa se ljudem

še ni prikazal. Obeta se nam to

rej odkritje pošasti, podobne oni

kako velikega pomena za razvoj

turizma je žičnica Vitranc.

NAŠA NOVA SLIKANICA / NAŠA NOVA SLIKANICA

29. novembra začne izhajati v našem listu nova slikanica

VIHAR POD TRIGLAVOM

ki pripoveduje o bojih, trpljenju in zmaghah gorenjskih partizanov. Besedilo slikanice je napisal Peter Struna, slike pa je narisal akademski slikar Milan Batista. Naš mladi rod bo v slikanici spoznaval junake, ki so v štiriletinem boju izbojevali ljudstvu svobodo. Napisana je po pričevanjih in dokumentih, zbranih v knjigi Ivana Jana - Srečka »Med gorenjskimi partizani«.

NAŠA NOVA SLIKANICA / NAŠA NOVA SLIKANICA

Ijubili, da bodo zgradili železnico med Podjuno in Lavantsko dolino — seveda še po volitvah...

Težka ura je odbila koroškim Slovencem tistega dne, ko so planili preko zapadne avstrijske meje Hitlerjevi bataljoni: 13. marca 1938. Takrat se je pokazal pravi smisel in so se začele prave posledice koroškega plebiscita.

Hans Steinbrecher je bil po prevratu leta 1918 eden izmed vodilnih avstrijskih oficirjev, ki so v Celovcu organizirali oborožen odpor proti težnjam koroških Slovencev, da se zedinijo z ostalimi Slovenci. Bil je duša in pravi organizator propagande za »nedeljivo Koroško« in priključitev k Avstriji na plebiscitnem ozemlju. Leta 1943 je izdal knjigo pod naslovom »Siegr in deutscher Nachte« (Zmagaj v nemški noči). V tej svoji knjigi piše takole:

»Zame je bilo že od vsega začetka razumljivo, da moram voditi plebiscitni boj — ne za priključitev k Avstriji, temveč za bodočnost Velike Nemčije. Glasovi za Avstrijo naj bi pomenili zagotovilo za povrnitev v rajh. Ker pa zavezniški oficirji niso dovolili gesla 'Nemčija', gesla 'Avstrija' pa se nismo hoteli posluževati, smo pač klicali 'Za nedeljivo Koroško' — toda za nas je bila Koroška vedno organski del velike nemške države...«

In ker je bila »Koroška vedno organski del velike nemške države, so morali Slovenci seveda izginiti s te zemlje.«

Kronika dogodkov na slovenskem Koroškem med nacistično okupacijo je krava in polna obupa. Nad 350 najbolj zavednih slovenskih družin so oselili v koncentracijska laborišča severne Nemčije in jim pobrali vse imetje. Ostali so morali zatajiti svoje poreklo in svoj materni jezik, če so hoteli ohraniti golo življenje. Mnogi pa so izbrali drugo pot: pot oboroženega odpora proti nacističnemu okupatorju.

Ko je po drugi svetovni vojni šlo za to, kje bo v bodoče potekala avstrijsko-jugoslavenska meja, so bili Avstriji zelo ponosni na slovenske koroške partizane. Taktatni zunanjhi minister dr. Karl Gruber je na mirovni konferenci v Parizu izjavil, da so bili koroški partizani »najboljji sinovi avstrijskega ljudstva« in da so se s puško v roki borili za osvoboditev Avstrije izpod fašističnega jarma.

(Nadaljevanje in konec prihodnjic)

1400 let na svoji zemlji

(Nadaljevanje)

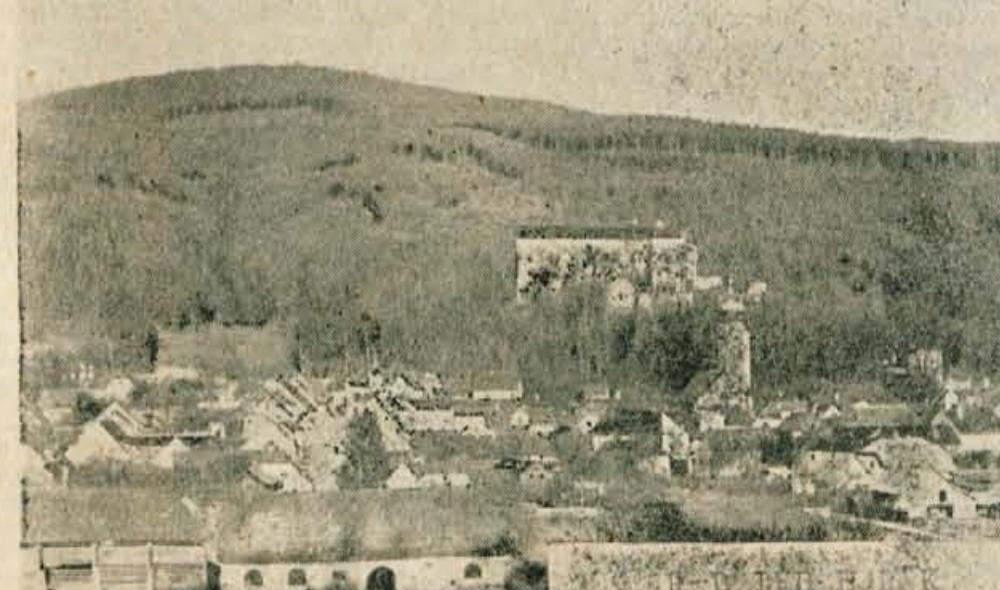
Kadar zmanjkajo Avstrijcem vsi argumenti, takrat izrečojo besedo: »Plebiscit«. »10. oktobra 1920 so se koroški Slovenci v svobodnem, tajnem glasovanju izrekli za Avstrijo — s tem so se hočes močes odrekli tudi slovenstvu...«

Kako je bilo s tem »svobodnim, tajnim« glasovanjem?

Koroška je bila po prvi svetovni vojni razdeljena na dve coni: južno, jugoslovansko in severno, avstrijsko. Demarkacijska črta je potekala južno od Celovca. Vrhovno nadzorstvo nad obema conama je imela mešana angleško-ameriško-italijanska plebiscitna komisija. Mirovna konferenca je sklenila, da je treba najprej v južni coni, lakoimenovani »coni A«, izvesti glasovanje za ali proti priključitvi k Jugoslaviji in nato — če bi se južni del izrekel za Jugoslavijo — izvesti še glasovanje v severni »coni B«.

Situacija na tem področju pa je bila taka, da je bil izid plebiscita že vnaprej jasen.

»Neodvisna« zavezniška komisija je bila vse prej, kot naklonjena mladi državi Jugoslaviji. Dopolnila je, da se je skozi demarkacijsko črto vlohotaplilo na tisoče dobro plačanih agitatorjev, ki so ljudem dospovedovali: da jim bo jugoslovanska oblast odvzela vse imetje; da se jim bo v avstrijski republiki vsekakor bolje godilo, kot v jugoslovanski monarhiji; da bodo avstrijske oblasti posebno radodarne do naročitve južne Koroške; da bodo zgradili takojemovano »vzhodno železnico« med celovško kotilino in Lavantsko dolino; da bodo dobili Slovenci nacionalno avtonomijo — samo, če se bodo odrekli Jugoslaviji! Nemalo vpliva je imela tudi dobro lansirna vest, da Italijani nikdar ne bodo priznali priključitve južne Koroške k Jugoslaviji — in sicer zaradi železniške zveze med Dunajem in Benetkami, ki poteka po tem ozemlju — in tako so od vojne utrujenemu ljudstvu vcepili še strah pred morebitno novo vojno, tokrat med Jugoslavijo in Italijo.

Ko so »štelic« glasove za ali proti. Pred očmi zavezniških, predvsem italijanskih, oficirjev so spremnili glasovalne rezultate v prid Avstriji — ugotovili so, da je bilo samo v horoveljskem in rožškem okraju preštetih za 2500 jugoslovanskih glasov manj, kot jih je bilo oddanih. Podkupljene

volilne komisije so delale, kar se jim je zljudilo. »Ne podnevi, temveč ponoci se je izvršil plebiscit,« pravijo še danes koroški Slovenci.

Ni cudno, da je koroška deželna vlada po plebiscitu poklonila Italijanskemu zavezniškemu komisiju princu Borges evilo ob Vrbskem jezeru...

In kako je bilo z oblubami?

O avtonomiji seveda ni bilo niti govora. Namesto pravic so dalli Slovencem spet takoimenovano

Polovica človeštva gladuje

ALI NA ZEMLJI NE BO ZMANJKALO HRANE? SE SPRAŠUJEJO PO VSEM SVETU. NE SAMO PREPROSTI LJUDJE, TEMVEČ PRAV RESNO TUDI POLITIKI, DRŽAVNIKI IN ZNANSTVENIKI. TO VPRAŠANJE PA V ZGODOVINI NI NIČ NOVEGA. PO ZADNJI SVETOVNI VOJNI O TEM SPET MNOGO PIŠEJO IN GOVORE V PARLAMENTIH VELIKIH SIL IN MALIH DRŽAV TER V MEDNARODNIH ORGANIZACIJAH. ORGANIZACIJA ZDRAUŽENIH NARODOV ZA HRANO IN POLJEDELSTVO (FAO) SE POSEBEJ ZANIMA ZA VPRAŠANJA PROIZVODNJE IN POTROŠNJE HRANE IN JE PO VOJNI NAPRAVILA VRSTO RAČUNOV, KAKŠNA JE MOŽNOST PREHRANE NA SVETU, KAJ NAS ČAKA IN KAJ BI BILO POTREBNO UKRENITI.

Na zemlji živi okoli dve in pol milijardi ljudi. Polovica teh je naseljena v Aziji, pridelava pa samo četrtino vseh živil na zemeljski obli. V Evropi in Severni Ameriki skupaj prebiva ena tretjina človeštva, ki pa pridelava tri četrtine vseh živil na Zemlji. To se pravi, da se v Evropi in Ameriki, to je v razvith deželah, ljudje precej bolje preživljajo kot v ostalem svetu.

Človeški organizem potrebuje povprečno 2550 do 2650 kalorij na dan, ki jih dobijo v obliki hrane. Povprečno več kot 2750 kalorij dobiva prebivalstvo vseh evropskih dežel z Jugoslavijo vred, razen Italije, Portugalske in južnega Balkana; dalje Kanada, Združene države Severne Amerike, Argentina, Avstralija, in Nova Zelandija. Ta skupina držav zajema tretjino človeštva. V drugo skupino kjer trošijo prebivalci povprečno 2250 do 2750 kalorij na dan in kjer samo zelo bogati ljudje, kapitalisti, trgovci, veleposhestniki in veliki kmetje dobro jedo, medtem ko se vse ostalo ljudstvo prehranjuje dokaj horno ali celo strada, sodijo južna Italija, Portugalska, južni Balkan, Brazilija, Čile, Peru, del Afrike, Sirija, Libanon, Burma, Mandžurija, Japonska ter del Malaje. Ves ostali svet pa pretežno n' »norma'nok strada. Seveda stradajo bohati ljudje. Toda število teh je v primeri z večino lačnega prebivalstva tako nezgodno, da lahko rečemo, da vsa dežela zelo horno je, znaten del ljudi pa naravnost gladuje. Sem sodil dežele, kjer povprečno prejemajo manj kot 2250 kalorij na dan. To so Kitajska (vsaj še včeraj) in dežele bivše francoske Indokine, dalje Siam, Koreja, Indija, Irak, Iran, Afganistan, Egipt, Alžir, Mehika in druge države Srednje Amerike, Venezuela, Kolumbija, Ekvador. V severovzhodni Braziliji na primer, kjer pridelujejo samo sladkorni trs, pride na osebo povprečno le 1700 kalorij, v amazonski kotlini Brazilija 1800 do 2000 kalorij, v Kolumbiji 1800 do 2000 itd. V Čileu troši polovica prebivalstva manj kot 2400 kalorij, ena desetina pa baje manj kot 1500 kalorij.

Iz vsega tega lahko zaključimo, da živi več kot polovica človeštva ob prehrani, ki ne zadostira niti za vzdrževanje normalnega zdravstvenega stanja prebivalstva niti za normalen razvoj otrok; prav tako ne daje zadostne moći za navadno delo.

Po zadnji vojni se je stanje še poslabšalo. Leta 1949 je tajništvo organizacije FAO objavilo, da pride na 35% prebivalstva na svetu manj kot 2000 kalorij na dan. V tem letu so se svetovne zaloge hrane, preračunane v kalorije, povečale za 1%, prebivalstvo pa se je pomnožilo za 1,8%. To je seveda povprečje za vse svet. Po posameznih državah pa so razmere v resnici še precej slabše.

Leta 1950 je v večini nerazvitih dežel znašal prirastek prebivalstva 1 do 2%, prirastek pridelka živil pa ni dosegel te stevilke, če ni celo padel. V deželah, kjer živi 90% prebivalstva sveta, v vrsti let po vojni ni prišlo do kakega izboljšanja. Prebivalstvo je naraslo za 10%, sklad hrane na enega prebivalca pa so ponokod padli celo pod povojno količino.

Tako nizke številke kakor 1200, 1500, 1800 kalorij, kolikor znaša povprečno potrošnja hrane v nekaterih predelih jugovzhodne Azije, Indije, Južne Amerike in velikih delov Afrike, se zdaj na prvi pogled naravnost neverjetne. Vemo, da je živilenski min'mum za delovnega človeka nekaj čez 2000 kalorij, pri težiem delu v zmerneh podnebju pa tudi 4000 ali 5000 kalorij.

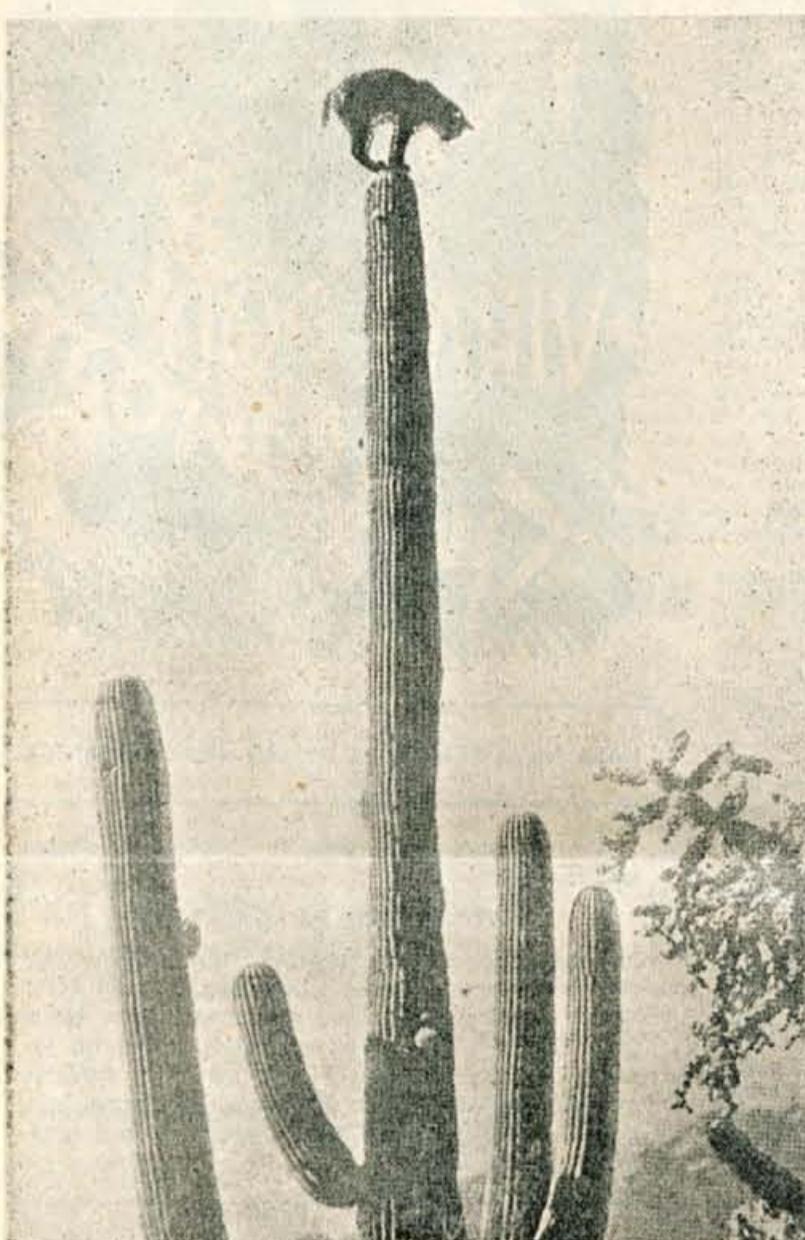
Medtem ko več kot polovica človeštva ne uživa dovolj hrane, pa pretrežni del ostalih, ki dobivajo dovolj kalorij, ne prejema pravilno sestavljene hrane, predvsem ne uživa dovolj zaščitne hrane. Štiri petine človeštva živi skoraj docela od žitaric, riža in krompirja in komaj ena petina uživa še potrebno količino mesa, jajc, mleka in druge zaščitne hrane. V zadnjih dvajsetih letih je na primer bila povprečna potrošnja mesa (po podatkih Woytinskega) letno na osebo 24 kilogramov. Ta povpreček pa je silno neenakomerno razdeljen in znasi v Severni Ameriki 70 kg, v Evropi 40 kg, v Sovjetski zvezzi 20 kg, v Afriki 15 kg, v azijskih deželah pa samo 9 do 10 kg. Tudi mlečnih proizvodov na Kitajskem skoraj ne pozna.

at

Ceprav je ameriški črno-beli film Mata Hari starejšega datuma, ulegne biti po zasnovi zgodbe, igri in tematiki, ki je obravnavna, zelo privlačen. Menda skoraj ni človeka, ki ne bi poznal legendarne vohunke Mate Hari, ki je postala, če smemo tako reči — pojmenovanje. Film posega v konec 1917. leta, v prvo svetovno vojno. V Parizu je takrat nastopala očarljiva plesalka Mata Hari, ki se je znala spremno vrniti med najvišje politične kroge tedanjega Francije in predstavnike tujih ambasad. Nihče ni pomisli, da se v osebi eksotične plesalke skriva nemška vohunka.

Posebna mikavnost filma ulegne biti srečanje s slavnimi imeni: Greta Garbo, Ramon Novaro, Lya-nel Barrimoer. — Distribucija »Zeta-film«.

Divja mačka je zbežala pred zasedovalci na vrh visokega kaktusa. Tam so jo ujeli na filmski trak in tako je nastal eden najlepših posnetkov v Disneyevem filmu »Ziva puščava«

»Veste, odkar mi je umrla žena, je glasba moja edina tolažba!«

FRANK OWEN:

EDDIE CHAPMAN PRIPOVEDUJE

Približno tedaj so na von Bonenovo priporočilo Thomasa premestili v Nemčijo; ta je namreč še naprej ternal, ker je moral živeti v Oslu. Kasneje mi je pisal, bil je zelo srečen. Namesto, da bi ga poslali na vzhodno fronto, je podučeval mornarje ples s sabljo — narodni ples, ki je bil kakor sem že rekel, njegova Ahilova peta. Slo mi je na smeh, ko sem pomisli, kako mi je isti Thomas govoril, da ne bo dal miru, dokler ne bo s puško v roki potolkel divjih Rusov ali dekadentnih Angležev.

Z mano je šel na pot Johnny Holst, Nekega večera po proslavi v Löwenbräu me je povabil v svoje stanovanje na časo žganice.. Povabil sem sprejel; z nama sta šla tudi Peter in Max, dva druga člana naše enote.

Hiša v Grafsinu, v kateri je stanoval, je bila lesena. Na vratih je bila ploščica z imenom bivšega lastnika — nekega žida Feldmana, ki je imel v Oslu majhno brivnico. Kaj se je zgodilo s tem nesrečnim človekom, ne vem. Hiša je stala na vrtu, na katerem so rastle hruške, jablane in slike. Tudi robidnic in ribezlja je bilo veliko. Vrt je se segale malone do strešnega napušča.

Predsoba in dnevna soba s kuhinjo sta v pritličju. Zgoraj so bile tri spalnice. Predsoba je bila velika in dobro pohištvo, izdelano iz težke hrastovine. Divani so bili še vedno udobni. Zleknili smo se nanje.

Pomenek je nanesel na sabotažo. Iz več mimogrede izrečenih pripomb sem doumel, da gredo moji tovarši na Dansko. Tedaj je bilo v danski prestolnici zelo nemirno in Holst mi je razložil, da so imeli Danci splošne volitve brez vmešavanja Nemcev. Ti so bili prepričani, da bodo

s temeljito propagando in vzdržnostjo omogočili Dancem nemškega porekla zmago na volitvah.

Toda kaj so storili Dance? Vse mandate razen treh so doble demokratične stranke in mimo tega je bilo več sabotaž zapored. Nenehno so letele v zrak tovarne in ladjevdelnice. Nemci so objavili posnetke nekaterih poskušenih sabotaž in s tem hoteli vzbuditi v javnosti ogroženje. Zatem so se sami oprijeli represivne sabotaže in storili več očitno nesmiselnih izpadov, ki so škodovali mnogim danskim rodoljubom. To so počeli, da bi zmedli Dance in spravili odporniško gibanje na napačno pot. Jonny Holster in dva druga člana Dienststelle sta imela zdaj takšno misijo.

Kmalu zatem me je želela videti v mojem hotelu gospodična Langerjeva, glavna tajnica našega biroja. Prinesla mi je von Grunenovo sporočilo, naj seznamim nekega radiotelegrafista s svojo šifro, ker me bo bržkone spremjal v Francijo; nato bom šel jaz v Anglijo in skušal dobiti zvezzo z njim.

Langerjeva je bila zanimiv tip. Ni bila ve mlada in mislim, da je bila malo zagrenjena, ker je ostala samska. Toda bila je nedvomno zelo bistroumna ženska. Prosila me je, naj pozdravim Thomasa, s katerim sem se dopisoval. Večkrat sem jo povabil na večerjo v Löwenbräu. Zmerom je prišla z neko gospodijo Merklovo, ki je bila iz Frankfurta. Slednja je imela nekega prijatelja v Gestapu in tako sem z njo ohranjal stike.

Prvi gestapovec s katerim sem se seznanil je bil kapetan Etling. Njegova naloga je bila skrbeti za avtomobile, v katerih so vozili arretirane Norvežane. Kadar je bila na vrsti kakšna arretacija, je Etling dobil navodila iz glavnega štaba v Oslu; zbral je svoje ljudi in jih zatem do zorb oborožene povedel v racijo. Etling je bil tisti, ki mi je pripovedoval, kako so ustrelili šefa civilne policije v Oslu Grunnarja Eilefsena.

Eilefenu so ukazali, naj arretira nekaj deklet, ki niso

hotele iti na prisilno delo v Nemčijo. Gestapo mu je trikrat naročil, naj izvrši ta ukaz, toda vsakokrat je odklonil in tako so ga postavili ob zid. Več drugih policijskih uradnikov, ki prav tako niso hoteli izvršiti ukaza, so poslali v Nemčijo. Slišal sem, da je dva izmed njih doletela ista usoda kot Eilefenu.

Ena izmed nalog kapitana Etlinga je bila pomagati vnovič arretirati norveške častnike, si so jih leta 1940 pogojno izpustili. Nemci so morali poloviti več sto teh častnikov in jih poslati v taborišča v Nemčijo in na Poljsko. Rodoljubi so častnike opozorili in mnogi izmed njih so se skrivali v sosednjih hišah ali v predmestjih Osla. Nekaterim pa se je posrečilo pobegniti na Švedsko.

Med ljudmi so nenehno krožile gorovice o izkrcanju zaveznikov in Nemci so s bali, da bo prišlo do splošne vstaje, če bi prišli zavezniki. V noči po ustrelitvi načelnika policije so jossingi (se pravi prozavezniški Norvežani) ukazali, da morajo v počastitev padlega vsi ostati doma po peti uri popoldne. Tako so bile vse kavarne in ulice prazne, le nekaj kvisljgov sem videl.

Etling, s katerim sem pogosto večerjal, je bil prijeten za družbo, čeprav je bil pravi nacistični lopov. Standardsführer Felix, njegov predstojnik, pa je bil tič druge sorte.

Felix je nisem imel nikoli prilike videti. Bal se je in zato da je živel zaprt v neki hiši na Holmenkollenu. Za čuvanje je imel udomačenega volka. Felix je bil nedvomno eden izmed najbolj osovraženih ljudi na Norveškem.

XVI.

DELNICE PADAJO

Da bi se čimbolj okoristili z menoj, so Nemci sklenili, da me bodo naučili fotografirati. Zelo sem jim bil hvaležen, naučili so me še ene obrti, h kateri bi se, kakor sem računal, lahko zatekel, če bi vse drugo propadlo, ko bodo spet prišli mirni časi (za brezposelne mojega kova).